

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική Εργασία

Ο Εσωτερικός Έλεγχος και η Σημασία του στις Εμπορικές Επιχειρήσεις

του

Λίγα Σταύρου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική Φορολογία και Χρηματοοικονομική Διοίκηση

Θεσσαλονίκη 2023

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Λογιστική Φορολογία και Χρηματοοικονομική Διοίκηση» του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Ο τίτλος της εργασίας είναι «Ο εσωτερικός έλεγχος και η σημασία του στις εμπορικές επιχειρήσεις».

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, την σύζυγο μου και τις κόρες μου για την πολύτιμη κατανόηση τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του ΠΜΣ.

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	2
Περιεχόμενα.....	3
Περίληψη.....	6
Κεφάλαιο 1.Εισαγωγή.....	8
1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	8
1.2 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας.....	8
1.3 Αντικείμενο της εργασίας.....	9
1.4 Δομή της εργασίας.....	10
Κεφάλαιο 2.Ανασκόπηση βιβλιογραφίας.....	11
2.1 Εσωτερικός έλεγχος και ανθρώπινο δυναμικό.....	11
2.2 Εσωτερικός έλεγχος και απάτη.....	11
2.3 Τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή.....	13
2.4 Εσωτερικός έλεγχος και εταιρική διακυβέρνηση.....	14
2.5 Εσωτερικός έλεγχος και επιτροπή ελέγχου.....	15
2.6 Ιστορική εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου.....	16
Κεφάλαιο 3.Θεωρητικό υπόβαθρο του ελέγχου εσωτερικού.....	17
3.1 Εισαγωγή.....	17
3.2 Διάκριση των ελέγχων.....	17
3.3 Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου.....	18
3.4 Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου.....	19
3.5 Πρότυπα του εσωτερικού ελέγχου.....	20
3.6 Κώδικας δεοντολογίας.....	21

3.7 Μέθοδοι μελέτης εσωτερικού ελέγχου.....	22
3.8 Χαρακτηριστικά ενός εσωτερικού ελέγχου.....	24
3.9 Βασικές αρχές συστήματος εσωτερικού ελέγχου.....	25
3.10 Αδυναμίες συστήματος εσωτερικού ελέγχου.....	26
3.11 Αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τον έλεγχο.....	27
3.12 Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην καταπολέμηση της απάτης μετά την εφαρμογή των ΔΠΧΑ.....	27
Κεφάλαιο 4.Ελεγκτικές διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου.....	30
4.1 Εισαγωγή.....	30
4.2 Έλεγχος πάγιων περιουσιακών στοιχείων.....	30
4.3 Έλεγχος αποθεμάτων.....	32
4.4 Έλεγχος χρεογράφων και απαιτήσεων.....	33
4.5 Έλεγχος χρηματικών διαθεσίμων	34
4.6 Έλεγχος καθαρής θέσης.....	35
4.7 Έλεγχος μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων υποχρεώσεων.....	35
4.8 Έλεγχος εσόδων.....	36
4.9 Έλεγχος εξόδων.....	37
4.10 Έλεγχος αμοιβών και εξόδων προσωπικού.....	38
Κεφάλαιο 5.Μελέτη περίπτωσης εμπορικής επιχείρησης.....	40
5.1 Εισαγωγή.....	40
5.2 Έλεγχος πάγιων περιουσιακών στοιχείων.....	40
5.3 Έλεγχος αποθεμάτων.....	41
5.4 Έλεγχος χρηματικών διαθεσίμων.....	43

5.5 Έλεγχος χρεογράφων και απαιτήσεων.....	44
5.6 Εσωτερικός έλεγχος εσόδων.....	45
5.7 Εσωτερικός έλεγχος εσόδων.....	47
5.8 Έλεγχος αμοιβών και εξόδων προσωπικού.....	49
5.9 Έλεγχος μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων υποχρεώσεων.....	50
5.10 Έλεγχος καθαρής θέσης.....	51
Κεφάλαιο 6.Συμπεράσματα, περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	53
Βιβλιογραφία.....	56

Περίληψη

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιάσει τη σπουδαιότητα του εσωτερικού ελέγχου, σε κάθε είδους επιχείρηση. Κατά τη διάρκεια των χρόνων όλο και περισσότερα εταιρικά σκάνδαλα από μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις βγαίνουν στην επιφάνεια. Η λειτουργία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου σε κάθε επιχείρηση θα προστατέψει τις διοικήσεις των επιχειρήσεων από προβλήματα και θα βελτιώσει τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Όσον αφορά την εγχώρια επιχειρηματικότητα ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να αποτελέσει βασική προτεραιότητα για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Η έρευνα έγινε με την μέθοδο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της μελέτης περίπτωσης. Αναλύεται τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και σε πρακτικό επίπεδο μέσω της μελέτης περίπτωσης της μικρομεσαίας εμπορικής επιχείρησης «ΤΕΚ 365» η αναγκαιότητα που υπάρχει για εσωτερικό έλεγχο σε κάθε είδους επιχείρηση. Θα μελετηθούν οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου της «ΤΕΚ 365», στις κατηγορίες των παγίων περιουσιακών στοιχείων, των αποθεμάτων, των χρεογράφων και των απαιτήσεων, των χρηματικών διαθεσίμων, της καθαρής θέσης, των μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων υποχρεώσεων, των εσόδων, των εξόδων και των αμοιβών και των εξόδων προσωπικού.

Abstract

The purpose of this thesis is to present the importance of internal control, in any type of business. Over the years more and more scandals from small and large businesses come to light. The operation of an internal control system in every business will protect business managements from problems and improve their financial results. As far as domestic entrepreneurship is concerned, internal control should be a key priority for private sector businesses. The research was done with the method of literature review and case study. The need for internal control in any kind of business is analyzed both on a theoretical level and on a practical level through the case study of the small and medium-sized commercial enterprise "TEK 365". The internal control procedures of "TEK 365" will be studied, in the categories of fixed assets, stocks, securities and receivables, cash reserves, equity, long-term and short-term liabilities, income, expenses and fees and personnel costs.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί ένα σημαντικότερο τμήμα της διοίκησης των επιχειρήσεων. Συμβάλλει στην αποτελεσματικότητά και στη βελτίωση της ποιότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ασχολείται με την αξιολόγησή τους και ανιχνεύει πιθανά σφάλματα και απάτες στο περιεχόμενό τους. Η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στην εξασφάλιση της ποιότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, έχει απασχολήσει έντονα κατά καιρούς τις ρυθμιστικές αρχές (Βελέντζας κ.α, 2017,).

Οι εταιρείες που διαθέτουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου, είναι πιθανότερο να έχουν καλύτερης ποιότητας χρηματοοικονομικές καταστάσεις και να ανιχνεύσουν ευκολότερα τα σφάλματα, από τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν τέτοιο τμήμα. (Coram et al., 2006)

Ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος οδηγεί σε πιο αξιόπιστες χρηματοοικονομικές καταστάσεις που δίνουν στην διοίκηση καλύτερες πληροφορίες για την πορεία της επιχείρησης. Οι εσωτερικοί έλεγχοι στοχεύουν να αποτρέψουν και να ανιχνεύσουν πιθανά σφάλματα ή απάτες. Ο περιορισμένος εσωτερικός έλεγχος συνδέεται με χαμηλότερης ποιότητας οικονομικές καταστάσεις (Doyle et al. 2010).

1.2 Σκοπός Και Ερευνητικά Ερωτήματα Της Εργασίας

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να αναδειχθεί η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στις μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις και η ιδιότητα του εσωτερικού ελεγκτή. Παρουσιάζονται οι βασικές διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου που συναντάει κάποιος σε όλες τις μορφές των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα σε μια εμπορική επιχείρηση. Με τον ποιοτικότερο εσωτερικό έλεγχο αναδεικνύεται η δυνατότητα καλύτερης επίτευξης των στόχων

της επιχείρησης, η αποτελεσματικότερη διαχείριση όλων των διαδικασιών της και η ευκολότερη αποφυγή σφαλμάτων.

Στην πραγματοποίηση αυτής της διπλωματικής εργασίας με οδήγησε το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του εσωτερικού ελέγχου. Επίσης η εργασία μου στο λογιστήριο εμπορικών επιχειρήσεων, κατά τη διάρκεια των χρόνων, με ώθησε να προσπαθήσω να διαπιστώσω το πώς το γνωστικό αντικείμενο του εσωτερικού ελέγχου που διδάχθηκα στην θεωρία στην διάρκεια του μεταπτυχιακού μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη.

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που θα αναλυθούν στη παρούσα εργασία είναι τα παρακάτω:

- Ποια η σχέση του εσωτερικού ελέγχου και της συνολικής απόδοσης της εμπορικής επιχείρησης.
- Ποια η βοήθεια του εσωτερικού ελεγκτή στην σωστή λειτουργία της επιχείρησης γενικά και σε όλα τα τμήματα της επιχείρησης ειδικά.
- Ποια τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο εσωτερικός έλεγχος στις εμπορικές επιχειρήσεις και σε όλα τα είδη των επιχειρήσεων γενικά.

1.3 Αντικείμενο Της Εργασίας

Το αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, είναι η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στις εμπορικές επιχειρήσεις. Με την παρούσα διπλωματική εργασία θα γίνει η προσπάθεια να αποδοθούν συνοπτικά οι διακρίσεις και τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελέγχου, των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου και η αναγκαιότητα τους σε μια εμπορική επιχείρηση, ώστε, να μπορεί να προσαρμοστεί στο δύσκολο και ανταγωνιστικό περιβάλλον που επικρατεί σε όλο τον κόσμο.

1.4 Δομή Της Εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφεται εισαγωγικά η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στις εμπορικές επιχειρήσεις και στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Περιγράφεται ο σκοπός της εργασίας, τα ερευνητικά ερωτήματα και η δομή της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο έγινε μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που αφορούσε τον εσωτερικό έλεγχο και την ιστορική εξέλιξή του.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στη διάκριση στα χαρακτηριστικά των ελέγχων και αναδείχθηκαν τα θέματα όπως η έννοια και ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου, τα πρότυπα του εσωτερικού ελέγχου, ο κώδικας δεοντολογίας και οι μέθοδοι μελέτης του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και οι αδυναμίες του εσωτερικού ελέγχου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύθηκαν όλες οι ελεγκτικές διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναπτύχθηκε μια μελέτη περίπτωσης της μικρομεσαίας εμπορικής επιχείρησης «ΤΕΚ 365». Αναλύθηκαν θέματα όπως ο εσωτερικός έλεγχος των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, ο έλεγχος αποθεμάτων, ο έλεγχος των χρεογράφων και των απαιτήσεων, ο έλεγχος των χρηματικών διαθεσίμων, ο έλεγχος της καθαρής θέσης, ο έλεγχος των μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων υποχρεώσεων, ο έλεγχος των εσόδων, ο έλεγχος των εξόδων και ο έλεγχος των αμοιβών προσωπικού. Έτσι, αναδείχτηκε η σημασία του εσωτερικού ελέγχου σε μια επιχείρηση και στην κερδοφορία της, στην ύπαρξη αρμοδιοτήτων, στην εξάλειψη αποθεμάτων που δεν χρησιμοποιούνται και στα κόστη.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο γίνεται καταγραφή των συμπερασμάτων που προέκυψαν από τη διενέργεια αυτής της μελέτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Εσωτερικός Έλεγχος Και Ανθρώπινο Δυναμικό

Η αποδοτικότητα των εργαζομένων που απασχολούνται στις διάφορες επιχειρήσεις επηρεάζεται σημαντικά από τον εσωτερικό έλεγχο. Μέσω διάφορων μελετών ο εσωτερικός έλεγχος αποτρέπει τους εργαζομένους στο να πραγματοποιήσουν απάτες εις βάρος της επιχείρησης στην οποία εργάζονται (Ewa & Udoayang, 2012, Almakhadmeh, 2014 και Linval, 2012).

Επιπλέον μέσω μελετών αποδεικνύεται η συσχέτιση της ικανοποίησης των εργαζομένων στον εργασιακό τους χώρο και ενός αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου. Αυτό οδηγεί στην αύξηση της αποδοτικότητας των εργαζομένων (Ewa & Udoayang, 2012).

2.2 Εσωτερικός Έλεγχος Και Απάτη

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την σωστή λειτουργία των επιχειρήσεων. Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στη μείωση των κρουσμάτων εταιρικής απάτης και από την πλευρά των εργαζομένων και από την πλευρά άλλων μερών σε βάρος της επιχείρησης στην οποία εργάζονται (Carey et al., 2006, Carcello et al., 2005 και Goodwin & Kent, 2004).

Εσωτερικό έλεγχο μπορούν να διενεργήσουν και εξωτερικοί συνεργάτες μιας επιχείρησης. Οι πιθανότητες για να βρεθεί η απάτη όταν τον έλεγχο διενεργούν εξωτερικοί συνεργάτες είναι κατά πολύ μικρότερες από ότι αν οι ελεγκτές είναι υπάλληλοι της επιχείρησης την οποία ελέγχουν (Carey et al., 2006).

Οι εξωτερικοί συνεργάτες για την άσκηση του εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιούν τον έλεγχο όταν δεν υπάρχει τμήμα εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση. Οι πιθανότητες εντοπισμού της απάτης από τους εξωτερικούς ελεγκτές είναι μικρότερες διότι δεν έχουν ακριβή γνώση του περιβάλλοντος της κάθε επιχείρησης (Nestor, 2004).

Επίσης ορισμένες έρευνες, όπως είναι η έρευνα των Petrasca & Ticanub (2014), αναφέρεται στην σπουδαιότητα του ρόλου που έχει ο εσωτερικός έλεγχος στην πρόβλεψη της απάτης και στην προσπάθεια αποτροπής της από τους εσωτερικούς ελεγκτές.

Επίσης μια ακόμη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι η βοήθεια που προσφέρει στους εργαζομένους της κάθε επιχείρησης που απασχολούνται σε θέσεις εργασίας που σκοπό έχουν την εύρεση κάποιας απάτης, τα οποία μπορούν να αποβούν μοιραία για την βιωσιμότητα της κάθε επιχείρησης.

Ο εσωτερικός έλεγχος βοηθάει τους εργαζομένους της κάθε επιχείρησης να καλύψουν τα διάφορα διαχειριστικά, διοικητικά και λειτουργικά κενά που εντοπίζονται στην κάθε επιχείρηση (Kabuye et al., 2017).

Όμως ο εσωτερικός έλεγχος δεν είναι δυνατόν να αποτρέψει τα κρούσματα εταιρικής απάτης. Αντίθετα μπορεί να προσαρμόσει όλες τις ακολουθούμενες διαδικασίες που μπορούν να βοηθήσουν στο να αυξηθούν οι πιθανότητες πρόβλεψης αυτών των φαινομένων εταιρικής απάτης. Πρόκειται για μία άποψη των Donelson et al. (2017).

Κάποιοι από τους τρόπους που μπορούν να αξιοποιηθούν ώστε να αποφευχθεί και να προβλεφθεί η εταιρική απάτη είναι η ενσωμάτωση κατάλληλων και εξειδικευμένων λογισμικών στα λειτουργικά συστήματα των επιχειρήσεων που θα βοηθούν αποτελεσματικά στο εσωτερικό έλεγχο και στην ανίχνευση της απάτης Bierstaker et al. (2006).

Επίσης ένας ακόμη τρόπος είναι η πραγματοποίηση κάποιων ελέγχων αναφοράς που θα γίνονται στο προσωπικό της κάθε επιχείρησης ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Επίσης ένας ακόμη τρόπος πρόβλεψης της εταιρικής απάτης είναι ο έλεγχος των ανταλλασσόμενων μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μέσω των εξειδικευμένων λογισμικών που θα έχουν εγκατασταθεί στα λειτουργικά συστήματα των επιχειρήσεων. Αυτό θα πρέπει όμως να είναι σύννομο με τους νόμους προστασίας προσωπικών δεδομένων που θα είναι σε ισχύ στην κάθε χώρα που θα δραστηριοποιείται η εκάστοτε επιχείρηση.

Επίσης αυτό ισχύει και για τον έλεγχο των τραπεζικών συναλλαγών και των αποθεμάτων. Η πραγματοποίηση συναλλαγών με μετρητά βοηθάει τους εμπλεκόμενους να πραγματοποιήσουν την απάτη και καθιστά δυσκολότερο τον εντοπισμό της από τον εσωτερικό έλεγχο.

2.3 Τα Χαρακτηριστικά Του Εσωτερικού Ελεγκτή

Τα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο εσωτερικός ελεγκτής ή ο αρμόδιος που πραγματοποιεί τον εσωτερικό έλεγχο σε μια επιχείρηση αναφέρονται σε αρκετές μελέτες προηγούμενων χρόνων κυρίως από μελετητές του εξωτερικού.

Ένα από τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ο εσωτερικός ελεγκτής είναι η αμεροληψία. Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να είναι αμερόληπτος και να προσπαθεί να μην επηρεάζεται από την διοίκηση της επιχείρησης στην οποία εργάζεται (Goradia, 2016, Anderson, 2018).

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό του εσωτερικού ελεγκτή είναι ότι πρέπει να έχει διευρυμένο τρόπο σκέψης και να προσπαθεί να ανακαλύψει την απάτη με όλους τους πιθανούς τρόπους τους οποίους σκέφτεται. Εξάλλου σε πολλές περιπτώσεις όσοι πραγματοποιούν την απάτη εφεύρουν συνεχώς νέους τρόπους.

Ακόμη οι Petridis et al. (2019) τονίζουν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν πρέπει να συγγέουν την εργασία τους στην εκάστοτε επιχείρηση με την αμεροληψία που θα πρέπει να έχουν κατά την πραγματοποίηση του εσωτερικού ελέγχου.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό του εσωτερικού ελεγκτή και ίσως ένα από τα πιο βασικά είναι η διαφάνεια. Η διαφάνεια θα πρέπει να υπάρχει σε όλη τη διάρκεια του ελέγχου και όχι μόνο στην περίοδο των αναφορών προς την διοίκηση της εκάστοτε επιχείρησης (Widuri et al. (2017).

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι και η τιμιότητα. Κάθε εσωτερικός ελεγκτής που έχει ως χαρακτηριστικό του την τιμιότητα γίνεται αποδεκτός ως προς τις προτάσεις του από την διοίκηση σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ότι ένας εσωτερικός ελεγκτής του οποίου το όνομα έχει εμπλακεί σε υποθέσεις εταιρικής απάτης τα προηγούμενα χρόνια. Οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν πρέπει να ξεχνούν ότι η διοίκηση είναι αυτή που παίρνει τις τελικές αποφάσεις για τα ευρήματα του εσωτερικού ελέγχου (McLennan & Park, 2016, Lapointe-Antunes et al., 2018).

Επίσης ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να διευρύνει διαρκώς το γνωστικό του υπόβαθρο. Θα πρέπει απαραίτητως να διαθέτει τις απαιτούμενες γνώσεις για την άσκηση των

ελεγκτικών του καθηκόντων και την απαιτούμενη επαγγελματική εμπειρία που χρειάζεται σε κάθε περίπτωση για την εκτέλεση των καθηκόντων του. (Choudhary et al., 2019).

2.4 Εσωτερικός Έλεγχος Και Εταιρική Διακυβέρνηση

Οι επιχειρήσεις παγκοσμίως προσπαθούν να ανακαλύψουν το καταλληλότερο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης και εσωτερικού ελέγχου που ταιριάζει περισσότερο στην κάθε επιχείρηση και ιδιαίτερα στις περισσότερες από τις λειτουργίες της (Drogalas et al., 2018).

Σύμφωνα με τον Nestor (2004), ο εσωτερικός έλεγχος βοηθάει στον καλύτερο τρόπο διοίκησης των επιχειρήσεων και εξελίσσει τον τρόπο που πραγματοποιείται η εταιρική διακυβέρνηση. Επίσης ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο που προλαμβάνει την απάτη και βοηθάει στην καλύτερη οργάνωση της εταιρικής διακυβέρνησης της κάθε επιχείρησης.

Ακόμη τα οφέλη που προσδίδει ο εσωτερικός έλεγχος στον τρόπο διεύθυνσης μιας επιχείρησης είναι πολύ μεγάλα. Επίσης ο εσωτερικός έλεγχος αν είναι αποτελεσματικός βοηθάει την εταιρική διακυβέρνηση της επιχείρησης να περάσει σε άλλο επίπεδο. Ακόμη μέσα από αυτή την μελέτη αναφέρεται ότι οι επιχειρήσεις μέσω του εσωτερικού ελέγχου εμφανίζονται πιο ικανές για να χειρίζονται καλύτερα όλες τις δραστηριότητες της κάθε επιχείρησης (Petrașcu & Tîeanu, 2014).

Οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν θα πρέπει να υποκύπτουν στις πιέσεις των διοικητικών στελεχών, τα οποία προσπαθούν πολλές φορές να διαφοροποιήσουν τα ευρήματα της έρευνας του εσωτερικού ελέγχου προς όφελος τους. Οι εσωτερικοί ελεγκτές όταν αποδέχονται αυτές τις πιέσεις συμβάλλουν με τον δικό τους τρόπο στην πραγματοποίηση της απάτης. Ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να είναι ακέραιος ως προς τα ευρήματα του, σε διαφορετική περίπτωση θεωρείται ότι εμπλέκεται και αυτός στην απάτη (Chen et al., 2017)

Η άσκηση τέτοιου είδους πιέσεων προς τους εσωτερικούς ελεγκτές, ειδικότερα για την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων που τίθενται σε δημοσιότητα για την εκάστοτε επιχείρηση, είναι σαφώς μεγαλύτερη στις αναδυόμενες οικονομίες, σε σύγκριση με τις πιέσεις που υφίστανται εις βάρος των εσωτερικών ελεγκτών στις αναπτυγμένες οικονομίες Αυτό είναι

λογικό σε κάποιο βαθμό λόγω και του καλύτερου νομικού πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών ελεγκτών που υπάρχει στις ανεπτυγμένες οικονομίες (Mihret & Grant, 2017).

2.5 Εσωτερικός Έλεγχος Και Επιτροπή Ελέγχου

Οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι στο παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον είναι πάρα πολλοί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Αυτό οδηγεί τις περισσότερες επιχειρήσεις να αναθέτουν την εποπτεία του εσωτερικού ελέγχου στη επιτροπή ελέγχου. Η επιτροπή ελέγχου είναι μια επιτροπή η οποία ελέγχει τον εσωτερικό ελεγκτή και η παρουσία της είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς σε πολλές περιπτώσεις αυτή είναι υπόλογη στους εξωτερικούς ελεγκτές της επιχείρησης (Khelil et al., 2016, Bananuka et al., 2018).

Οι εσωτερικοί ελεγκτές αναφέρουν τα ευρήματα τους στην επιτροπή ελέγχου, η οποία στις περισσότερες των περιπτώσεων αποτελείται από τρία μέλη, οι οποίοι παραμένουν ανεξάρτητοι από τη διοίκηση των ελεγχόμενων επιχειρήσεων. Η σχέση και η επικοινωνία μεταξύ του εσωτερικού ελεγκτή και της επιτροπής ελέγχου πρέπει να είναι ελεύθερη , ανεξάρτητη και να μην επηρεάζεται από την διοίκηση της επιχείρησης. Με αυτό τον τρόπο αξιολογείται καλύτερα ο ίδιος ο εσωτερικός ελεγκτής και οι μέθοδοι που χρησιμοποίησε κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου και αν καλύπτει όλες τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης (Bananuka et al., 2018, Gramling & Schneider, 2018).

Το όφελος από την αποτελεσματική επικοινωνία του εσωτερικού ελεγκτή και της επιτροπής ελέγχου είναι πολύ μεγάλο για την εκάστοτε επιχείρηση. Η ποιότητα του ενεργού εσωτερικού ελέγχου βελτιώνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό. Σε αυτό βοηθάει η τακτική συνάντηση των δύο μερών και η συχνότατη επίβλεψη της διαδικασίας που ακολουθεί ο εσωτερικός ελεγκτής (Khlif & Samaha, 2016, Marsha & Ghozali, 2017).

Συνοπτικά ο ρόλος της επιτροπής ελέγχου είναι να συνδράμει την διοίκηση στον εποπτικό ρόλο του εσωτερικού ελέγχου που κατά κύριο λόγο αφορούν:

Στην επάρκεια των μεθόδων και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.

Στην επίβλεψη και αξιολόγηση της διαδικασίας κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

Στην αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου και στην επιλογή των εξωτερικών ελεγκτών.

Επίσης η επιτροπή ελέγχου ασχολείται πολλές φορές και με τον κώδικα δεοντολογίας της κάθε επιχείρησης.

2.6 Ιστορική Εξέλιξη Του Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος των εμφανίστηκε στην Αρχαία Αίγυπτο, το 3000 π.χ Οι Φαραώ είχαν ορίσει τους Επιστάτες οι οποίοι ήλεγχαν την παραγωγή των σιτηρών και αντίστοιχα προσδιόριζαν την φορολογία που αντιστοιχούσε στον καθένα από την παραγωγή αυτή (Ramamoorti, 2003, Sawyer, 1996). Επίσης στην αρχαία Αθήνα γύρω στο 300 π.Χ. οι έφοροι οι οποίοι ήταν εκλεγμένοι από τον λαό ήταν υπεύθυνοι για τον έλεγχο των οικονομικών της πόλης.

Στις μέρες μας ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα επάγγελμα το οποίο είναι αναγνωρίσιμο, είναι επάγγελμα με κύρος το οποίο αποδέχονται οι πάντες στον κόσμο των επιχειρήσεων.

Τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει η κατάσταση σε σχέση με τις παρεχόμενες υπηρεσίες του εσωτερικού ελέγχου και τον τρόπο που λάμβανε εφαρμογή. Έτος καμπής θεωρείται το 1941 με την ίδρυση του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, θεσμοθετήθηκαν επαγγελματικά πρότυπα και μεθοδολογίες που μπορεί να ακολουθήσει ο κάθε εσωτερικός ελεγκτής. Μέχρι τότε ο εσωτερικός έλεγχος ήταν μια απλή λειτουργία γραφείου και τα ελεγκτικά αρχεία γράφονταν με το χέρι.

Επίσης άλλαξε και η μορφή του εσωτερικού ελέγχου μέσα στη ίδια την επιχείρηση. Δημιουργήθηκαν ξεχωριστά πλήρη τμήματα εσωτερικού ελέγχου σε πολλές επιχειρήσεις στις οποίες ανατέθηκαν επιπλέον καθήκοντα και δραστηριότητες και προώθησαν την ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών από την διοίκηση και τους εργαζομένους της κάθε επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1 Εισαγωγή

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι η αξιολόγηση του εσωτερικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων, στην οποία συμβάλλουν πολλές λειτουργίες. Κάποιες από αυτές τις λειτουργίες είναι η τήρηση των λογιστικών αρχών, η αξιολόγηση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων που εκδίδονται από τα λογιστικά τμήματα των επιχειρήσεων.

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να χαρακτηριστεί και ως πρωτεύων έλεγχος από τον οποίο ξεχωρίζουν τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της κάθε επιχείρησης. Αν μια επιχείρηση έχει αποτελεσματικό τμήμα εσωτερικού ελέγχου τότε η εξέλιξή της και η διαρκής ανάπτυξή της θεωρούνται βέβαιες.

Ένας εμπεριστατωμένος ορισμός που έχει δοθεί για τον εσωτερικό έλεγχο έχει δοθεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών. «Είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική και συμβουλευτική δραστηριότητα με στόχο την προστιθέμενη αξία και τη βελτίωση των λειτουργιών μιας επιχείρησης». (Theiia, 2016).

3.2 Διάκριση Των Ελέγχων

Οι έλεγχοι διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες. Οι τρεις κατηγορίες αυτές είναι:

Η πρώτη διάκριση των ελέγχων αναφέρεται στους γενικούς και ειδικούς ελέγχους.

- Γενικός έλεγχος είναι αυτός που αφορά όλα τα τμήματα και όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης. Ένα είδος αυτού του ελέγχου είναι ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Ειδικός έλεγχος είναι ο έλεγχος που ασχολείται με ένα μόνο τμήμα ή με ένα μόνο θέμα. Έλεγχος στο τμήμα του λογιστηρίου ή έλεγχος του ταμείου της επιχείρησης.

Η δεύτερη διάκριση των ελέγχων διαχωρίζει τους ελέγχους σε μόνιμους, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους.

- Μόνιμος έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται μόνιμα και καλύπτει τις περισσότερες δραστηριότητες της επιχείρησης.
- Τακτικός έλεγχος είναι αυτός που γίνεται σε κάποιο τακτικό χρονικό διάστημα. Αυτού του είδους έλεγχος είναι ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που γίνεται ετήσια ή εξαμηνιαία.

- Έκτακτος έλεγχος είναι ο έλεγχος που διενεργείται όταν υπάρχει κάποιο έκτακτο θέμα όπως π.χ είναι η απώλεια κάποιων επιταγών από το τμήμα του ταμείου.

Η τρίτη διάκριση των ελέγχων αφορά τα πρόσωπα που διενεργούν τον έλεγχο

- Αν τα πρόσωπα αυτά είναι εργαζόμενοι της επιχείρησης τότε λέμε ότι διενεργείται εσωτερικός έλεγχος.
- Αν τα πρόσωπα που διενεργούν τον έλεγχο είναι πιστοποιημένοι εξωτερικοί ελεγκτές τότε μιλάμε για εξωτερικό έλεγχο.

3.3 Η Έννοια Του Εσωτερικού Ελέγχου

Ο όρος εσωτερικός έλεγχος ξεκίνησε να έρχεται στο προσκήνιο στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια μετά την έκδοση του νόμου 3016 ο οποίος ασχολείται ιδιαίτερα με θέματα εταιρικής διακυβέρνησης. Ο παρών νόμος καθιστά υποχρεωτική την ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου στις εταιρείες που εισάγονται ή είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών.

Ο εσωτερικός έλεγχος δεν ασχολείται μόνο με τις λογιστικές διαδικασίες όπως οι περισσότεροι νόμιζαν στο παρελθόν αλλά αφορά τα περισσότερα αν όχι όλα τα τμήματα της κάθε επιχείρησης. Τα τμήματα αυτά είναι η παραγωγή, οι προμήθειες, οι πωλήσεις, το τμήμα μάρκετινγκ και άλλα. Τα στελέχη αυτών των τμημάτων θα πρέπει να γνωρίζουν ότι υπάρχει τμήμα εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση και να συμβάλλουν και αυτά στην αποτροπή της απάτης.

Τα τμήματα που παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για τον εσωτερικό έλεγχο είναι τα τμήματα που αποτελούν την εφοδιαστική αλυσίδα της επιχείρησης. Αυτά είναι η παραγγελιοληψία, ο προγραμματισμός της παραγωγής, η παραγωγή, οι προμήθειες, η αποθήκευση, η διανομή και το τμήμα της εξυπηρέτησης των πελατών.

Η κύρια λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι η αξιολόγηση της κάθε επιχείρησης με βάση τις διαδικασίες που ακολουθεί για να μπορέσει να γίνει αντιληπτή από την διοίκηση η αποτελεσματικότητα όλων των τμημάτων και όλων των διαδικασιών. Όσο πιο γρήγορα ενημερώνεται η διοίκηση για τους κινδύνους που μπορούν να βάλουν σε κίνδυνο ακόμη και τη λειτουργία της, τόσο πιο γρήγορα και αποτελεσματικά μέτρα θα πάρει για να καταστήσει την επιχείρηση βιώσιμη. Ακόμη η ταχύτητα των μέτρων αυτών μπορεί να δώσει ώθηση στην επιχείρηση και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα της. Επίσης μπορεί να οδηγήσει σε μείωση αλλά και σε διόρθωση των σφαλμάτων.

Το COSO Internal Control-Integrated Framework, που είναι ένα ευρέως χρησιμοποιούμενο πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου στις Ηνωμένες Πολιτείες αλλά σε όλο τον κόσμο, μας δίνει τον ορισμό ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια διαδικασία η οποία είναι ανεξάρτητη και πραγματοποιείται από το τμήμα εσωτερικού ελέγχου της κάθε επιχείρησης το οποίο και ενημερώνει το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας. Επίσης διαβεβαιώνει για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί και τη συμμόρφωση της επιχείρησης με τους εκάστοτε νόμους (Coso, 2007).

3.4 Σκοπός Του Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος ορίζεται ως ένα σύστημα που σχεδιάστηκε από το διοικητικό συμβούλιο της κάθε επιχείρησης, προκειμένου:

- Να παρέχει εξασφάλιση για την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης, να συμμορφώνεται με τους νόμους της κάθε χώρας και να προστατεύει τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης στον βαθμό που μπορεί να το κάνει,
- Να διασφαλίζει ότι όλες οι συναλλαγές της επιχείρησης έχουν γίνει κατόπιν κάποια εξουσιοδότησης από το διοικητικό συμβούλιο,
- Να διασφαλίζει ότι όλες οι συναλλαγές καταγράφονται συστηματικά με το ακριβές ποσό, και ενημερώνεται ο αντίστοιχος λογαριασμός την αντίστοιχη περίοδο
- Να επιβλέπει ώστε τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας είναι ασφαλή και να προειδοποιεί ότι πρέπει να παρθούν μέτρα ασφαλείας για την προστασία τους.
- Να ελέγχει τακτικά τα περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στα λογιστικά αρχεία της επιχείρησης με τα φυσικά περιουσιακά στοιχεία και σε περίπτωση που διαπιστώνονται διαφορές να το αναφέρει στη διοίκηση της εταιρίας όσο γρηγορότερα γίνεται για να παίρνονται και γρηγορότερα οι κατάλληλες αποφάσεις
- Να ελέγχει τη λειτουργία της επιχείρησης και όπου ανακαλύπτει κενά στις διαδικασίες που ακολουθούνται να λαμβάνει τα καλύτερα δυνατά μέτρα ώστε η επιχείρηση να βελτιώνεται και να διορθώνεται σε όλους τους τομείς,
- Να προσπαθεί να χρησιμοποιήσει όσο καλύτερα γίνεται τους πόρους της εταιρείας, δηλαδή του ανθρώπινου δυναμικού, των αποθεμάτων, του μηχανολογικού εξοπλισμού και των ρευστών διαθεσίμων (Παπαστάθης και Παντελής, 2013).

3.5 Πρότυπα Του Εσωτερικού Ελέγχου

Τα διεθνή πρότυπα ελέγχου έχουν ως σκοπό να περιγράψουν τις γενικές αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου και να αποτελούν ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα αφορά την λειτουργία του. Επιπλέον τα διεθνή πρότυπα ελέγχου προσπαθούν να λειτουργήσουν και ως μέτρο αξιολόγησης της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου.

Επιπλέον τα διεθνή πρότυπα ελέγχου ασχολούνται με την διενέργεια των ελεγκτικών εργασιών, με το σχεδιασμό των ελεγκτικών εργασιών, με την εποπτεία της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου τη διοίκηση του εσωτερικού ελέγχου και άλλα.

Ο σκοπός των διεθνών προτύπων ελέγχου είναι:

- Να δώσουν την περιγραφή των βασικών αρχών πάνω στις οποίες θα γίνει και θα στηριχθεί ο εσωτερικός έλεγχος.
- Να αποδώσουν όσο καλύτερα γίνεται το γενικό πλαίσιο πάνω στο οποίο θα στηριχθούν οι διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου.
- Να αξιολογήσουν τον εσωτερικό έλεγχο όσο καλύτερα και αντικειμενικότερα γίνεται.
- Να βελτιώσουν και να δώσουν ώθηση σε νέες οργανωτικές διαδικασίες που αφορούν την επιχείρηση.

Τα διεθνή πρότυπα ελέγχου χωρίζονται σε τρία μέρη:

- Πρότυπα Χαρακτηριστικών Ιδιοτήτων (Attribute Standards - Σειρά 1000).
- Πρότυπα Απόδοσης (Performance Standards - Σειρά 2000).
- Πρότυπα Εφαρμογής (Implementation Standards).

Ως κλείσιμο της ενότητας των διεθνών προτύπων ελέγχου θα ήθελα να αναφέρω ότι θα πρέπει να ακολουθούνται πιστά από τους εσωτερικούς ελεγκτές για να παράγονται όσο το δυνατόν καλύτερα αποτελέσματα που θα βοηθήσουν την επιχείρηση στην επίτευξη των στόχων της.

3.6 Κώδικας Δεοντολογίας

Όπως στα περισσότερα επαγγέλματα έτσι και στον εσωτερικό έλεγχο υπάρχει ένας κώδικας δεοντολογίας. Ο κώδικας δεοντολογίας των εσωτερικών ελεγκτών έχει και αυτός κάποια χαρακτηριστικά που θα πρέπει να ακολουθούν οι εσωτερικοί ελεγκτές πιστά.

Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι:

- *Ακεραιότητα:* Ο εσωτερικός ελεγκτής με την ακεραιότητα έχει εμπιστοσύνη στην κρίση του. Οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν θα πρέπει να σε παράνομες πράξεις και με αυτό τον τρόπο να δυσφημίζουν το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή. Πρέπει να κάνουν τις απαραίτητες αποκαλύψεις που αφορούν το επάγγελμα τους και θα πρέπει να τηρούν τον νόμο σε όλες τις περιπτώσεις. Πρέπει να σέβονται τις αρχές της επιχείρησης στην οποία εργάζονται και να προσπαθούν να πραγματοποιήσουν τις εργασίες του εσωτερικού ελέγχου που τους έχουν ανατεθεί. Με την ακεραιότητα ο εσωτερικός ελεγκτής κερδίζει την εμπιστοσύνη του διοικητικού συμβουλίου και η κρίση του λαμβάνεται καλύτερα υπόψη. Επίσης η ακεραιότητα του εσωτερικού ελεγκτή δείχνει και το ύψος του επαγγελματισμού του και της αξιοπιστίας του.
- *Αντικειμενικότητα:* Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να είναι αντικειμενικοί και η κρίση τους να είναι ορθή στις περισσότερες αν όχι σε όλες τις περιπτώσεις. Δεν θα πρέπει να επηρεάζονται από δικές τους επιδιώξεις και πεποιθήσεις και θα πρέπει να μην βάζουν πάνω από όλα τα δικά τους συμφέροντα. Δεν θα πρέπει να συμμετέχουν σε καμία δραστηριότητα που θα επηρεάσει την αντικειμενικότητά τους και θα έρθει σε εναντίωση με την επιχείρηση στην οποία εργάζεται. Επίσης οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν θα πρέπει να αποδέχονται οποιοδήποτε δώρο το οποίο θα θέσει σε κίνδυνο την αντικειμενικότητά τους και την κρίση τους. Επίσης θα πρέπει να αναφέρουν όλα τα ευρήματα που είναι γνωστά σε αυτούς τα οποία αν δεν αναφερθούν θα θέσουν σε κίνδυνο την επιτυχία του εσωτερικού ελέγχου τον οποίο πραγματοποιούν.
- *Εμπιστευτικότητα:* Ο εσωτερικός ελεγκτής δεν θα πρέπει να αποκαλύπτει κανενός είδους πληροφορίες σε κανέναν εκτός αν λάβει τις απαραίτητες εξουσιοδοτήσεις από το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης στην οποία εργάζεται. Η μόνη περίπτωση για να αποκαλύψει κάποιες πληροφορίες ο εσωτερικός ελεγκτής είναι να υπάρχει κάποιο νομικό ζήτημα. Επίσης δεν θα πρέπει οι εσωτερικοί ελεγκτές να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που έχουν αποκτήσει κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου για προσωπικό τους όφελος. Ακόμη υπάρχει το ενδεχόμενο αν χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες αυτές λανθασμένα να βρεθούν αντιμέτωποι με τον νόμο και να ζημιώσουν και την επιχείρηση στην οποία εργάζονται. Επίσης με την μη ορθή χρήση των πληροφοριών που αποκτούν μπορεί να αποτρέψουν την επιχείρηση από την επίτευξη των στόχων της.
- *Επάρκεια:* Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους για να μπορούν να εκτελούν σωστά όλη την διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Ο κάθε εσωτερικός ελεγκτής θα

πρέπει να αναλαμβάνει μόνο τις εργασίες για τις οποίες διαθέτει τις απαραίτητες γνώσεις, τις απαραίτητες δεξιότητες και την απαιτούμενη εμπειρία. Θα πρέπει να ενημερώνεται διαρκώς με σεμινάρια και νέες εκδόσεις βιβλίων ώστε η του επαγγελματική επάρκεια να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα και να μπορεί να επιβιώνει στον υψηλό ανταγωνισμό της θέσης του εσωτερικού ελεγκτή μέσα σε αυτό το διαρκώς μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον που επικρατεί.

3.7 Μέθοδοι Μελέτης Εσωτερικού Ελέγχου

Οι μέθοδοι μελέτης του εσωτερικού ελέγχου είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας όσον αφορά στην επιτυχία του εσωτερικού ελέγχου αλλά και της επίτευξης των στόχων που έχει θέσει η διοίκηση για τον εσωτερικό έλεγχο. Κάποιες από τις μεθόδους μελέτης του εσωτερικού ελέγχου είναι οι παρακάτω:

- Διαγράμματα ροής (flowcharts): Το διάγραμμα ροής μπορεί να απεικονίσει τα στάδια της λειτουργίας των επιχειρήσεων και μέσα από αυτά να ανακαλυφθούν τα προβλήματα της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου που έχει το κάθε τμήμα που ελέγχεται από τον εσωτερικό έλεγχο. Το διάγραμμα ροής έχει το πλεονέκτημα της ευκολίας στην μελέτη σε σύγκριση με την παρουσίαση γραπτών αποτελεσμάτων. Ένα τμήμα το οποίο μπορεί να βοηθήσει τον εσωτερικό έλεγχο σχετικά με την διαδικασία των διαγραμμάτων ροής είναι το τμήμα της μηχανογράφησης της κάθε επιχείρησης το οποίο μπορεί να σχεδιάσει αποτελεσματικά τα διαγράμματα ροής που θα χρησιμοποιηθούν στον εσωτερικό έλεγχο σύμφωνα με όλες τις παραμέτρους που θα τεθούν από τον εσωτερικό ελεγκτή.
- Ερωτηματολόγιο: Το ερωτηματολόγιο του εσωτερικού ελέγχου είναι η κλασική μέθοδος που χρησιμοποιείται και μέσω ερωτήσεων, οι οποίες είναι προκαθορισμένες από τον εσωτερικό ελεγκτή, προσπαθεί να ανιχνεύσει τα προβλήματα σε όλες τις διαδικασίες και τις λειτουργίες που αφορούν τα τμήματα της εκάστοτε επιχείρησης. Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιείται σε πολύ μεγάλο βαθμό και από τις μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες, άρα είναι ένας διεθνώς αναγνωρισμένος και εφαρμόσιμος τρόπος διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου. Ένα μεγάλο μειονέκτημα που έχει η μέθοδος του ερωτηματολογίου είναι ότι πολλές φορές απαντώντας μηχανικά με ναι ή όχι σε ένα ερωτηματολόγιο δημιουργούνται προβλήματα στην διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Πολλές φορές με αυτές τις μηχανικές απαντήσεις δημιουργούνται καταστάσεις που οδηγούν τον ελεγκτή στην ειδοποίηση τη διοίκησης ώστε να

παρθούν μέτρα. Τα ερωτηματολόγια διαφέρουν σε πολλά σημεία μεταξύ τους σχετικά με το περιεχόμενο τους και την δραστηριότητα της κάθε επιχείρησης.

- **Γραπτή περιγραφή:** Η μέθοδος της γραπτής περιγραφής αποτελεί μια γραπτή διαδικασία η οποία περιγράφει όλες τις φάσεις στις οποίες η επιχείρηση λειτουργεί. Επίσης αναφέρει και τους εργαζόμενους που απασχολούνται σε κάθε φάση καθώς και τα καθήκοντά που έχει ο καθένας από αυτούς. Ο ελεγκτής πρέπει να σημειώσει όλες τις λεπτομέρειες του εσωτερικού ελέγχου και να περιγράψει επακριβώς τα ευρήματα του με σκοπό να βοηθήσει την διοίκηση στο να πάρει αποφάσεις. Μεγάλο πλεονέκτημα της γραπτής περιγραφής είναι ότι περιγράφει με περισσότερες λεπτομέρειες τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με τις δύο άλλες μεθόδους. Ακόμη η περιγραφή χρησιμοποιείται συνήθως από τις μικρότερες επιχειρήσεις λόγω της ευκολία στην δυνατότητα προσαρμογής της κατά την διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου.

3.8 Χαρακτηριστικά Ενός Εσωτερικού Ελέγχου

Όλες οι επιχειρήσεις προσπαθούν να δημιουργήσουν το αποδοτικότερο και τελειότερο σύστημα εσωτερικού ελέγχου το οποίο να μπορεί να εφαρμοστεί κάτω από όλες τις συνθήκες που μπορεί να αντιμετωπίσει κάθε επιχείρηση. Τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελέγχου εξαρτώνται από κάποιες ξεχωριστές μεταβλητές που έχει η κάθε επιχείρηση. Αυτές είναι το μέγεθος της κάθε επιχείρησης, η οργάνωση της κάθε επιχείρησης, το είδος των εργασιών της επιχείρησης, οι στόχοι που έχει θέσει η διοίκηση της κάθε επιχείρησης. Ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου το οποίο θα κάλυπτε τις περισσότερες από τις παραπάνω μεταβλητές θα μπορούσε να έχει κάποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Σχέδιο το οποίο θα ήταν καλά μελετημένο, θα είχε οργανωθεί σωστά και θα ήταν κατάλληλο για το είδος της επιχείρησης στην οποία θα εφαρμοζόταν .
- Εξουσιοδοτήσεις οι οποίες θα παρέχονταν σε ένα αρκετά μεγάλο βαθμό από την διοίκηση της επιχείρησης .
- Αρμοδιότητες οι οποίες θα πρέπει να είχαν ανατεθεί ανάλογα και στους κατάλληλους εργαζομένους.
- Ευθύνες οι οποίες θα βαρύνουν αναλόγως τους εργαζομένους που πραγματοποιούν τον εσωτερικό έλεγχο.
- Κατάλληλο λογιστικό σύστημα που θα πρέπει να έχει η επιχείρηση που να βοηθάει στην διενέργεια του ελέγχου.
- Η πολιτική προσωπικού που εφαρμόζεται στην επιχείρηση θα πρέπει να είναι η κατάλληλη σε όλους τους τομείς
- Το προσωπικό του εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να έχει τις απαραίτητες γνώσεις και εμπειρία για την διεξαγωγή του εσωτερικού ελέγχου.
- Η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να είναι κατάλληλη για τον ρόλο τον οποίο διατελεί και θα πρέπει να είναι δραστήρια. Στις περισσότερες των περιπτώσεων στη χώρα μας η επιτροπή ελέγχου έχει διακοσμητικό χαρακτήρα στην κάθε επιχείρηση και αποτελείται από άτομα τα οποία δεν έχουν την επάρκεια των γνώσεων για να σταθούν σε αυτή την επιτροπή.

3.9 Βασικές Αρχές Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να διέπονται από κάποιες αρχές οι οποίες θα πρέπει να είναι κατάλληλες και να ταιριάζουν στο είδος και στη φύση της κάθε επιχείρησης. Αν πάρουμε έναν γενικό κανόνα για όλες τις επιχειρήσεις κάποιες από αυτές τις αρχές θα πρέπει να είναι:

- Η κατάλληλη στελέχωση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Η σωστή στελέχωση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου με το κατάλληλα ενημερωμένο προσωπικό το οποίο θα διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις και την απαραίτητη εμπειρία αποτελεί τον καθοριστικότερο παράγοντα επιτυχίας του εσωτερικού ελέγχου και εν γένει της επιτυχίας της διοίκησης της κάθε επιχείρησης.

- Ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένος στο μέγεθος και στο είδος των εργασιών της κάθε επιχείρησης και θα πρέπει να αποφεύγονται οι υπερβολές.
- Θα πρέπει η διοίκηση να διαμοιράζει σε όλα τα τμήματα τις εξουσίες και το κάθε τμήμα να έχει στην περιοχή του να έχει περισσότερες ευθύνες και περισσότερες εξουσίες . Θα πρέπει όλα τα άτομα του κάθε τμήματος να είναι υπεύθυνα για τις ενέργειες του τμήματος.
- Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες της κάθε επιχείρησης και όχι να αφήνει κάποια εκτός που θα είχε ως αποτέλεσμα τον ελλιπή εσωτερικό έλεγχο .
- Θα πρέπει να καλύπτει τα σφάλματα, τις παραλήψεις και τις απάτες που εμφανίζονται στη ελεγχόμενη επιχείρηση κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων της .
- Θα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός καθηκόντων και ευθυνών, σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης από το διοικητικό συμβούλιο έως και τους κατώτερους εργαζόμενους. Σε αυτό θα βοηθούσε αν υπήρχε κανονισμός λειτουργίας στην κάθε επιχείρηση, ακόμη και κάποιο οργανόγραμμα.
- Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να διαθέτει τους κατάλληλους μηχανισμούς με τους οποίους θα εντοπίζονται έγκαιρα και θα αναλύονται όλοι οι κίνδυνοι που αφορούν την ελεγχόμενη επιχείρηση.
- Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να υποστηρίζεται από το κατάλληλο σύγχρονο σύστημα το οποίο θα παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες και θα βοηθάει στην καλύτερη επικοινωνία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.
- Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να ελέγχει τακτικά και να επιθεωρεί συνεχώς τους εργαζόμενους της επιχείρησης κατά την εκτέλεση της εργασίας τους (Pickett, 2003).

3.10 Αδυναμίες Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος και ειδικότερα τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου διαβεβαιώνουν ότι τα περιουσιακά στοιχεία της κάθε επιχείρησης είναι προστατευμένα από τους διάφορους κινδύνους και η διοίκηση της εταιρείας αξιοποιεί στις περισσότερες των περιπτώσεων

αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία για την δημιουργία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων κάθε έτους. Το κόστος του εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να αντιπαραβάλλεται με τα κέρδη τα οποία αποκομίζει η επιχείρηση από την εκτέλεση του εσωτερικού ελέγχου. Αν τα κέρδη είναι μικρότερα από το κόστος του εσωτερικού ελέγχου τότε θα πρέπει να εξετάζεται ξανά η υιοθέτηση της διαδικασίας αυτής.

Πολλές από τις αρχές του εσωτερικού ελέγχου παραβιάζονται συχνά. Αυτό είναι και ένα από τα μεγάλα μειονεκτήματα που έχει ο εσωτερικός έλεγχος ως διαδικασία. Επίσης ένα μεγάλο μειονέκτημα του εσωτερικού ελέγχου είναι και η συνεννόηση που μπορεί να υπάρχει ανάμεσα στους εργαζομένους της επιχείρησης και έτσι ο διαχωρισμός των καθηκόντων των εργαζομένων να μην έχει κανένα κέρδος για την επιχείρηση (Pickett, 2003).

Ένα ακόμη μειονέκτημα όσον αφορά τον εσωτερικό έλεγχο είναι και παρεμβάσεις της διοίκησης στην προσπάθεια που κάνει πολλές φορές ώστε να συγκαλύψει λάθη και παρατυπίες που αφορούν την ίδια.

Επίσης ένα μειονέκτημα του εσωτερικού ελέγχου είναι ότι στηρίζεται στον ανθρώπινο παράγοντα και έτσι υπάρχει σε σημαντικό βαθμό το περιθώριο λάθους το οποίο μπορεί να οφείλεται είτε σε κάποια απεισκευσία είτε από ενδεχόμενο δόλο.

3.11 Αξιοπιστία Των Οικονομικών Καταστάσεων Σε Σχέση Με Τον Εσωτερικό Έλεγχο

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια τα οποία αφορούν την εταιρική διακυβέρνηση. Βοηθάει ώστε η εταιρική διακυβέρνηση να γίνεται καλύτερη και πιο αποτελεσματική. Επίσης βοηθάει ώστε οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης να περιέχουν λιγότερα σφάλματα και να είναι όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστες ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα και προστριβές μεταξύ των μετόχων και του διοικητικού συμβουλίου κατά την δημοσίευσή τους.

Τα έσοδα και τα έξοδα μιας επιχείρησης και γενικώς όλοι οι λογαριασμοί της λογιστικής που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις είναι πιο αξιόπιστα όταν υπάρχει τμήμα εσωτερικού ελέγχου σε μια επιχείρηση σε σχέση με τους λογαριασμούς που

παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις επιχειρήσεων που δεν έχουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου.

Επίσης η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων πολλές φορές διαμορφώνεται και από το μέγεθος της κάθε επιχείρησης. Οι επιχειρήσεις οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών είναι υποχρεωμένες από τον νόμο ώστε να έχουν τμήμα εσωτερικού ελέγχου αλλά και επιτροπή ελέγχου. Έτσι σε αυτή την περίπτωση εξυπακούεται ότι οι οικονομικές καταστάσεις αυτών των εταιρειών έχουν μεγαλύτερες δόσεις αξιοπιστίας από ότι οι οικονομικές καταστάσεις των μικρότερων επιχειρήσεων.

3.12 Ο Ρόλος Του Εσωτερικού Ελέγχου Στην Καταπολέμηση Της Απάτης Μετά Την Εφαρμογή Των ΔΛΠ Και Των ΔΠΧΑ

Η απάτη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων έχει επικεντρώσει την προσοχή του επιχειρηματικού κόσμου και των ρυθμιστικών αρχών. Γιατί όπως ήδη καταγράφηκε αποτέλεσε αιτία της κατάρρευσης μεγάλων επιχειρήσεων. Τα τελευταία χρόνια επιχειρήσεις λόγω της παραποίησης των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων εξαφανίστηκαν και στη χώρα μας και στο εξωτερικό. Παράδειγμα προς αποφυγή αποτελεί μεγάλη εταιρεία κοσμημάτων και αξεσουάρ στην χώρα μας, η οποία είχε και διεθνή παρουσία. Σε αυτή την περίπτωση το κοινό που ασχολούνταν με τις μετοχές της εν λόγω εταιρείας, καθώς είχε και παρουσία στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, σταμάτησε να εμπιστεύεται τα χρηματιστήρια και ωθήθηκε σε μαζικές πωλήσεις μετοχών της εταιρείας. Σαν αποτέλεσμα αυτού ήταν οι κατάρρευση της μετοχής της μέσα σε λίγες μόνο συνεδριάσεις των χρηματιστηρίων.

Τα σκόπιμα λάθη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της κάθε επιχείρησης, έχουν ως σκοπό την εξαπάτηση αυτών που χρησιμοποιούν τις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της .

Ένας ακόμη όρος που αναφέρεται στις απάτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι και ο όρος της δημιουργικής λογιστικής. Αυτός ο όρος έχει κάποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

1. Το πρώτο χαρακτηριστικό της δημιουργικής λογιστικής είναι τα σκόπιμα σφάλματα που γίνονται στις καταχωρήσεις, στα παραστατικά και σε όλο το φάσμα των συναλλαγών που έχει η επιχείρηση.

2. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό είναι η λανθασμένη παρουσίαση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης. Το συχνότερο στοιχείο του ενεργητικού που παραποιείται είναι τα αποθέματα. Τα αποθέματα είναι πολύ εύκολο να υπολογιστούν λανθασμένα σε όλες τις διαδικασίες από την καταμέτρηση τους , την αποτίμηση τους μέχρι και την μη ενδεδειγμένη απομείωση τους σε ορισμένες περιπτώσεις όπως επιβάλουν οι κανόνες των διεθνών λογιστικών προτύπων.
3. Επίσης δεν αναφέρονται ρητά οι επιπτώσεις και τα προβλήματα που μπορεί να έχει κάποιος από την καταχώρηση εσφαλμένων στοιχείων .
4. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό είναι οι καταχώριση εικονικών συναλλαγών και ιδιαίτερα στα βιβλία των εμπλεκομένων επιχειρήσεων. Η ενέργεια αυτή αποσκοπεί πρωτίστως στην πληρωμή μικρότερων φόρων. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου καταχωρούνται εικονικά έσοδα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μειώνονται οι ζημιές των επιχειρήσεων ή να εμφανίζονται κέρδη ώστε να μην υπάρχουν προστριβές της διοίκησης και των μετόχων.
5. Επίσης πολλές από τις αρχές της λογιστικής παρερμηνεύονται σκόπιμα. Το ίδιο συμβαίνει και με τη εφαρμογή των ΔΛΠ και των ΔΠΧΑ από τις επιχειρήσεις

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αντιληφθούν ότι για να προλαμβάνουν τις απάτες θα πρέπει να έχουν ένα ισχυρό κα καλά στελεχωμένο τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Όταν υπάρχει τμήμα εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση δημιουργούνται ευκαιρίες για τη καλύτερη λειτουργία όλων των τμημάτων της επιχείρησης. Μετά την εφαρμογή των ΔΛΠ και ΔΠΧΑ οι απάτες από την πλευρά των επιχειρήσεων έχουν μειωθεί και αυτό οφείλεται ότι είναι ένας διεθνής τρόπος παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου και την αξιολόγηση της απάτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

4.1 Εισαγωγή

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μια πολύπλοκη διαδικασία που αφορά τα περισσότερα τμήματα μιας επιχείρησης, η οποία αφορά την παρακολούθηση όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται σε μία επιχείρηση. Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει ανάλυση του συνόλου της ελεγκτικής διαδικασίας. Επίσης θα δοθεί έμφαση στις ελεγκτικές εργασίες που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής σε μια επιχείρηση. Μέσα από αυτή την ανάλυση θα γίνει προσπάθεια ώστε να κατανοηθούν οι παράμετροι του ελεγκτικού επαγγέλματος. (Νεγκάκης & Ταχυνάκης,2017).

4.2 Έλεγχος Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία μιας επιχείρησης έχουν διάφορα χαρακτηριστικά. Ένα από αυτά τα χαρακτηριστικά είναι ότι χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς και επενδυτικούς σκοπούς της επιχείρησης. Επίσης χαρακτηριστικό των παγίων είναι η μακροχρόνια χρήση τους και η άρνηση πρόθεσης για πώληση τους για μεγάλο χρονικό διάστημα από την επιχείρηση από την επιχείρηση.

Η ορθή χρήση των παγίων περιουσιακών στοιχείων οδηγεί, οποία ελέγχεται πάντα από τον εσωτερικό έλεγχο οδηγεί την επιχείρηση σε σωστότερες επιλογές που αφορούν το μέλλον της.

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία διαχωρίζονται σε ενσώματα και άυλα. Ενσώματα ονομάζονται τα πάγια τα οποία έχουν υλική υπόσταση και χρησιμοποιούνται συνήθως από την επιχείρηση για την παραγωγή αγαθών ή για την παροχή κάποιας υπηρεσίας. Τα άυλα πάγια είναι τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας τα οποία δεν έχουν υλική υπόσταση αντιθέτως έχουν χρηματική αξία που σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να είναι μεγάλη. Τα άυλα πάγια βοηθούν και αυτά στους παραγωγικούς σκοπούς της επιχείρησης. Ένα τέτοιο πάγιο είναι το λογισμικό που χρησιμοποιεί η κάθε επιχείρηση.

Κάποια από τα θέματα που μπορεί να απασχολήσουν τον εσωτερικό ελεγκτή όταν διενεργεί τον εσωτερικό έλεγχο σε σχέση με τα πάγια περιουσιακά στοιχεία παραθέτονται παρακάτω:

Σε πρώτη φάση γίνεται ο έλεγχος ύπαρξης όλων των παγίων.

Επίσης γίνεται ο διαχωρισμός μεταξύ ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Επίσης, ελέγχεται ότι τα πάγια περιουσιακά στοιχεία έχουν καταχωρηθεί σωστά στα λογιστικά βιβλία της εταιρείας.

Ακόμα, γίνεται έλεγχος αν έχουν γίνει οι σωστές αποσβέσεις στην αξία των παγίων σύμφωνα με τα ΕΛΠ ή με τα ΔΛΠ όπου αυτά ακολουθούνται.

Επιπλέον, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν έχουν ακολουθηθεί σωστά όλες οι διατάξεις που αφορούν την φορολογία.

Εκτός αυτών, τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας ελέγχονται από τους εσωτερικούς της ελεγκτές για τυχόν απομειώσεις που μπορεί να έχουν υποστεί.

Γίνεται έλεγχος για την σωστή παρουσίαση των παγίων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης .

Ακόμη ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του ομίλου, όταν η επιχείρηση αποτελεί μέρος ενός ομίλου.

Επίσης ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν οι τίτλοι ιδιοκτησίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων βρίσκονται σε ασφαλές μέρος ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα στην επιχείρηση.

Ακόμη ελέγχεται το κόστος κτήσης και η ωφέλιμη ζωή των άυλων παγίων .

Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει για την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων της διοίκησης που αφορούν τα πάγια (Νεγκάκης & Ταχυνάκης,2017).

4.3 Έλεγχος Αποθεμάτων

Μια πολύ σημαντική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι ο έλεγχος που γίνεται στα αποθέματα της επιχείρησης.

Τα αποθέματα είναι τα υλικά αγαθά που χρησιμοποιεί η επιχείρηση είτε για απευθείας πώληση, είτε για την παραγωγή προϊόντων (έτοιμα, ημιέτοιμα, υποπροϊόντα). Επίσης μια ακόμη κατηγορία των αποθεμάτων είναι τα υλικά συσκευασίας.

Ο εσωτερικός ελεγκτής έχει ως αποστολή την προστασία των αποθεμάτων, την σωστή καταμέτρηση και αποτίμηση τους καθώς και την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων της διοίκησης για την αποτελεσματικότερη χρήση των αποθεμάτων.

Οι κυριότερες ενέργειες που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής και έχουν σχέση με τα αποθέματα αναφέρονται παρακάτω:

Πρώτον ο εσωτερικός ελεγκτής πραγματοποιεί τακτικούς ελέγχους που αφορούν την συμφωνία της φυσικής απογραφής των αποθεμάτων και των ποσοτήτων που αναφέρονται στα

λογιστικά βιβλία της επιχείρησης και ιδιαίτερα στο ισοζύγιο αποθήκης. Επίσης ελέγχεται αν υπάρχουν και αν φυλάσσονται στην αποθήκη της επιχείρησης αποθέματα τρίτων.

Ακόμη ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν η ποσότητα των αποθεμάτων που βρίσκονται στην αποθήκη της επιχείρησης είναι σύμφωνη με τις ποσότητες που έχει ορίσει η διοίκηση. Επίσης ελέγχει αν έχουν οριστεί κατώτερα επίπεδα ασφαλείας στις ποσότητες των αποθεμάτων που πρέπει να υπάρχουν στην επιχείρηση.

Επίσης ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν στην αποθήκη υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες διατήρησης των αποθεμάτων σε σχέση πάντα με το είδος του αποθέματος. Επίσης εξετάζεται η ύπαρξη ασφαλιστικής κάλυψης της ποσότητας των αποθεμάτων που βρίσκονται στην αποθήκη της επιχείρησης.

Επίσης εξετάζεται από τον εσωτερικό ελεγκτή η ύπαρξη αχρησιμοποίητων αποθεμάτων τα οποία δεν έχουν κινηθεί από την αποθήκη για μεγάλο χρονικό διάστημα. Συστήνεται στη διοίκηση η προσπάθεια τα αποθέματα αυτά να ρευστοποιηθούν άμεσα.

Επίσης ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν τα αποθέματα αποτιμώνται σωστά και αν συντρέχουν κάποιες περιπτώσεις απομείωσης της αξίας των αποθεμάτων (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

4.4 Έλεγχος Χρεογράφων Και Απαιτήσεων

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει επίσης τα χρεόγραφα και τις απαιτήσεις της εκάστοτε επιχείρησης.

Ως απαίτηση ορίζεται το έγγραφο που κατέχει κάποιος και έχει κάθε νόμιμο δικαίωμα για την είσπραξη ενός ποσού από κάποιον τρίτο. Τα δύο μέρη πρέπει να συμφωνήσουν για την διάρκεια και για τις συνθήκες της είσπραξης. Οι απαιτήσεις διαχωρίζονται σε βραχυπρόθεσμες, οι οποίες έχουν διάρκεια μέχρι το τέλος του επόμενου χρόνου από την εγγραφή της απαίτησης στα βιβλία της επιχείρησης και σε μακροπρόθεσμες.

Οι σημαντικότερες ενέργειες που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής σε σχέση με τον εσωτερικό έλεγχο των απαιτήσεων και των χρεογράφων είναι:

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν απεικονίζονται σωστά οι απαιτήσεις και τα χρεόγραφα στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης όπως για παράδειγμα αν υπάρχει συμφωνία

των λογαριασμών απαιτήσεων και χρεογράφων του εμπορικού κυκλώματος της επιχείρησης με το ισοζύγιο της γενικής λογιστικής.

Επίσης ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για την πιστωτική πολιτική της επιχείρησης εφαρμόζει τις αποφάσεις της διοίκησης που αφορούν τις απαιτήσεις και τα χρεόγραφα.

Επιπλέον, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει πιστοληπτική ικανότητα των πελατών και διαχωρίζει ποιοι από τους πελάτες μπορεί να αθετήσουν κάποιες πληρωμές τους για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτοί οι πελάτες κρίνονται ως επισφαλείς από τον εσωτερικό ελεγκτή. Με τον έλεγχο αυτό ο εσωτερικός ελεγκτής ενημερώνει την διοίκηση για την ρευστότητα της επιχείρησης.

Ακόμη ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει την δημιουργία διάφορων κινδύνων που αφορούν τα χρεόγραφα της επιχείρησης όπως είναι η κλοπή τους και προτείνει τρόπους για την προστασία και τη σωστή φύλαξη τους από την ίδια την επιχείρηση (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

4.5 Έλεγχος Χρηματικών Διαθεσίμων

Τα χρηματικά διαθέσιμα είναι μια ακόμη κατηγορία όπου ο εσωτερικός έλεγχος δίνει ιδιαίτερη σημασία..

Ως χρηματικά διαθέσιμα εκτός από τα μετρητά που κατέχει κάθε επιχείρηση λογίζονται και οι λογαριασμοί καταθέσεων όψεως όπως και οι καταθέσεις προθεσμίας.

Ο εσωτερικός ελεγκτής σε αυτή την κατηγορία δίνει έμφαση στα παρακάτω θέματα :

Στη συμφωνία των λογαριασμών χρηματικών διαθεσίμων που εμφανίζονται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης με το υπόλοιπο του ταμείου, η οποία γίνεται μέσω φυσικής καταγραφής, και των λογαριασμών όψεως και προθεσμίας των τραπεζών, η οποία γίνεται μέσω των *extrait* των τραπεζών και άλλων αποδεικτικών εγγράφων.

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν εφαρμόζονται οι αποφάσεις της διοίκησης όσον αφορά τον καταμερισμό των ευθυνών και των καθηκόντων που αφορούν αυτή την λειτουργία της επιχείρησης. Ο εσωτερικός ελεγκτής προτείνει ότι για να είναι αποτελεσματικότερο το σύστημα ελέγχου που αφορά τους λογαριασμούς των χρηματικών διαθεσίμων θα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων. Τα πρόσωπα που έχουν τη θέση του ταμιά, του

υπαλλήλου που επιφορτίζεται με τις λογιστικές εγγραφές του ταμείου, του ατόμου που διενεργεί τις τραπεζικές συναλλαγές και του ατόμου που διενεργεί τη συμφωνία των λογιστικών βιβλίων της επιχείρησης με τους λογαριασμούς των χρηματικών διαθεσίμων θα πρέπει να είναι διαφορετικά. Αυτό είναι εφικτό στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις που το λογιστήριο έχει ένα ικανοποιητικό αριθμό εργαζομένων. Σε μικρότερες επιχειρήσεις επειδή οι ρόλοι των υπαλλήλων συγχέονται μεταξύ τους λόγω μικρότερου αριθμού εργαζομένων στο λογιστήριο της κάθε επιχείρησης αυτός ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων είναι δύσκολος.

Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής έχει την ευθύνη ασφαλούς φύλαξης και για τον συγκεκριμένο λογαριασμό του ταμείου όπως είχαμε αναφέρει και για τα χρεόγραφα παραπάνω προτείνοντας τρόπους οι οποίοι θα αυξήσουν το ποσοστό ασφάλειας (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

4.6 Έλεγχος Καθαρής Θέσης

Ο όρος καθαρή θέση στην επιστήμη της λογιστικής αναφέρεται ως η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο ενεργητικό και στο παθητικό μιας επιχείρησης. Αν η αξία του ενεργητικού είναι μεγαλύτερη από την αξία του παθητικού λέμε ότι η επιχείρηση έχει θετική καθαρή θέση ενώ αν συμβαίνει το αντίθετο λέμε ότι στην επιχείρηση υπάρχει αρνητική καθαρή θέση. Ένας άλλος ορισμός που δίνεται ότι η καθαρή θέση μιας επιχείρησης αποτελεί την περιουσία των μετόχων.

Οι σημαντικότερες ενέργειες που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής σε σχέση με την καθαρή θέση είναι οι παρακάτω :

Αρχικά πρέπει να διερευνηθεί αν η επιχείρηση είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και αν εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις του νόμου που σχετικά με αυτά το θέμα.

Επίσης ελέγχει αν το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης έχει εγκρίνει τις εγγραφές που αφορούν το μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης .

Επίσης, ελέγχει αν οι μέτοχοι έχουν δώσει την συγκατάθεση τους στο διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης για τις αλλαγές στο ύψος του μετοχικού κεφαλαίου που έχουν γίνει κατά τη διάρκεια των ετών.

Ακόμη ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου και τα αποθεματικά της επιχείρησης είναι σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο.

Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει ότι τηρούνται το βιβλίο μετόχων και το βιβλίο μετοχών και αν έχουν συμπληρωθεί σωστά τα προηγούμενα έτη (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

4.7 Έλεγχος Μακροχρόνιων Και Βραχυχρόνιων Υποχρεώσεων

Ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει επίσης διεξοδικά τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης. Ως βραχυχρόνιες ορίζονται οι υποχρεώσεις οι οποίες εξοφλούνται εντός του τέλους της επόμενης χρήσης της οποίας εγγράφονται στα βιβλία της επιχείρησης ενώ αντίθετα ως μακροπρόθεσμες λογίζονται αυτές που πρόκειται να πληρωθούν μετά το τέλος της επόμενης χρήσης στην οποία αναγράφονται στα βιβλία της επιχείρησης.

Οι βασικότερες ενέργειες που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής σε σχέση με τις βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες υποχρεώσεις της επιχείρησης αναφέρονται παρακάτω :

Πρώτον, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να ελέγχει αν οι λογαριασμοί των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης εμφανίζονται σωστά στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης και να προτείνει διορθώσεις για τα σφάλματα που θα αντιληφθεί.

Επίσης ελέγχει αν οι δανειακές υποχρεώσεις έχουν την έγκριση του διοικητικού συμβουλίου και των μετόχων σε ορισμένες περιπτώσεις μεγάλων ποσών.

Μια ακόμη σημαντική ενέργεια που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής και αφορούν τους λογαριασμούς των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων είναι ο έλεγχος των υποχρεώσεων προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία. Αυτός ο έλεγχος πρέπει να αφορά και όλες τις προηγούμενες χρήσεις για την εύρεση απλήρωτων υποχρεώσεων προηγούμενων ετών.

Επίσης, πραγματοποιεί έλεγχο για την ορθότητα της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και των δηλώσεων Φ.Π.Α και παρακρατούμενων φόρων.

Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει πως οι φόροι και οι εισφορές προς το δημόσιο πληρώνονται και θα συνεχίσουν να πληρώνονται εμπρόθεσμα μέσω των δικλίδων ασφαλείας που εφαρμόζει για την πληροφόρηση των αρμοδίων εργαζομένων για την πληρωμή των φόρων.

Ο εσωτερικός ελεγκτής τέλος είναι αρμόδιος για την ορθότητα των υπολοίπων των δανειακών υποχρεώσεων καθώς και των πληρωτέων επιταγών της επιχείρησης. Ακολούθως ελέγχει και την ορθή πληρωμή των υποχρεώσεων αυτών (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

4.8 Έλεγχος Εσόδων

Τα έσοδα είναι η επόμενη κατηγορία που θα αναφερθούμε για τις ενέργειες που πρέπει να κάνει ο εσωτερικός ελεγκτής κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

Ως έσοδα ορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που έρχονται στην κατοχή της εκάστοτε επιχείρησης και αφορούν τους τομείς της πώλησης αγαθών και της παροχής υπηρεσιών.

Ένας αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος που αφορά το κομμάτι των εσόδων θα πρέπει να περιλαμβάνει τις παρακάτω ενέργειες:

Ελέγχεται η εγκυρότητα και η αυθεντικότητα των οικονομικών συναλλαγών της επιχείρησης και αν αυτές οι συναλλαγές έχουν καταχωρηθεί σωστά στα τηρούμενα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

Επίσης, ελέγχονται τα λογιστικά στοιχεία τα οποία εκδίδει η επιχείρηση ως προς την εγκυρότητα τους.

Επιπλέον, ελέγχεται αν η πολιτική εκπτώσεων που εφαρμόζει η επιχείρηση είναι ορθή και αν έχει την έγκριση του διοικητικού συμβουλίου .

Ακόμη γίνεται έλεγχος αν το διοικητικό συμβούλιο έχει δώσει την έγκριση του στον τιμοκατάλογο που με βάση αυτόν διενεργούνται οι πωλήσεις .

Επίσης ελέγχει αν συμφωνούν οι εξαγωγές των αποθεμάτων από την αποθήκη με βάση τα τιμολόγια πώλησης και τα δελτία αποστολής.

Τέλος, ελέγχει αν έχει γίνει καταμερισμός καθηκόντων όπως η ύπαρξη αρμόδιου υπάλληλος έκδοσης τιμολογίων και ο οποίος θα είναι επιφορτισμένος μόνο με τα καθήκοντα αυτής της θέσης προς αποφυγή σφαλμάτων (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

4.9 Έλεγχος Εξόδων

Όπως ο εσωτερικός ελεγκτής διενεργεί τον έλεγχο των εσόδων έτσι αντίστοιχα διενεργεί και τον έλεγχο των εξόδων της επιχείρησης.

Στα έξοδα της επιχείρησης συμπεριλαμβάνονται εκτός από τα έξοδα λειτουργίας της επιχείρησης και οι αποσβέσεις αλλά και οι προβλέψεις.

Κάποιες από τις ενέργειες που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής κατά τον εσωτερικό έλεγχο των εξόδων είναι:

Πρώτον θα πρέπει να ελέγχεται ότι οι ευθύνες των εργαζομένων διαχωρίζονται, για παράδειγμα σε κάθε επιχείρηση δεν θα πρέπει να είναι ο ίδιος υπάλληλος, ο οποίος θα διενεργεί τις εγγραφές των εξόδων και θα πραγματοποιεί τις πληρωμές.

Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να ελέγχει τα παραστατικά εξόδων που έρχονται στην επιχείρηση δειγματοληπτικά με τυχαίο τρόπο ώστε να διαπιστώνει την ακρίβεια τους .

Ακόμη ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να ελέγχει αν υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις στους λογαριασμούς των εξόδων τη παρούσας χρήσης σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να ενημερώνει την διοίκηση γρήγορα για τα ευρήματα του.

Επίσης ένας ακόμα έλεγχος τον οποίο θα πρέπει να πραγματοποιεί ο ελεγκτής είναι αν εφαρμόζεται από τους υπαλλήλους καταχώρησης των εξόδων που βρίσκονται στο λογιστήριο της επιχείρησης η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων.

Επίσης ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν σημαντικά έξοδα που δεν αναγνωρίζονται από την φορολογική αρχή έχουν ληφθεί υπόψη στην φορολογική αναμόρφωση ή όχι, ελέγχοντας παράλληλα και την ορθότητα του φόρου εισοδήματος.

Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν όλες οι εγγραφές των εξόδων έχουν γίνει με τα προβλεπόμενα παραστατικά, και δεν έχουν γίνει κάποιες εικονικές συναλλαγές με κάποια τιμολόγια από διάφορους προμηθευτές τα οποία θα μειώσουν τους φόρους που πληρώνει η επιχείρηση και θα βοηθήσουν ώστε να μειωθούν τα υψηλά κερδοφόρα αποτελέσματα της επιχείρησης (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

4.10 Έλεγχος Αμοιβών Και Εξόδων Προσωπικού

Στην τελευταία κατηγορία στην οποία θα πρέπει να δώσει βάση ο εσωτερικός ελεγκτής κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου είναι ο έλεγχος των αμοιβών και των εξόδων του προσωπικού.

Με τον όρο αμοιβές προσωπικό εννοούμε όλες τις παροχές που λαμβάνει ο εργαζόμενος από τον εργοδότη του. Μερικές από αυτές είναι ο μισθός και τα διάφορα επιδόματα που λαμβάνει ο εργαζόμενος.

Οι σημαντικότερες ενέργειες που πραγματοποιεί ο εσωτερικός ελεγκτής κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου των αμοιβών και των εξόδων προσωπικού είναι οι εξής:

Αρχικά, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν οι μισθοδοτικές καταστάσεις του προσωπικού είναι ακριβείς και έγκυρες.

Ακόμη ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν ο κάθε εργαζόμενος έχει τα απαραίτητα προσόντα για την θέση για την οποία έχει προσληφθεί.

Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει αν ο μισθός του κάθε υπαλλήλου αντιστοιχεί στις υπηρεσίες τις οποίες παρέχει. Αυτό οδηγεί στο να γίνονται οι ανάλογες αυξήσεις ή μειώσεις στους μισθούς των εργαζομένων.

Ακόμα, εργασία του εσωτερικού ελεγκτή είναι η διαφάνεια στις ώρες απασχόλησης των εργαζομένων ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα όπου οι εργαζόμενοι αμείβονται με περισσότερες ώρες εργασίας από αυτές που πραγματοποίησαν ή εισπράττουν κέρδη από υπερωρίες οι οποίες δεν πραγματοποιήθηκαν.

Επίσης το σύστημα των μισθοδοτικών καταστάσεων του εσωτερικού ελεγκτή θα πρέπει να έχει διαμορφωθεί κατάλληλα έτσι ώστε να παρέχει τις σωστές πληροφορίες σε σχέση με το μισθό του κάθε εργαζομένου, τις πρόσθετες παροχές που λαμβάνει, τις υπερωρίες που πραγματοποιεί καθώς και την πληρωμή της μισθοδοσίας .

Εκτός αυτών, ο εσωτερικός ελεγκτής έχει την υποχρέωση να ελέγχει την διαδικασία στην οποία η μισθοδοσία απεικονίζεται σωστά στα λογιστικά βιβλία (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

5.1 Εισαγωγή

Σε αυτήν την ενότητα, πραγματοποιήθηκε μια πρακτική εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου σε μία μικρομεσαία επιχείρηση εμπορίας Η/Υ και λογισμικού με σκοπό να γίνουν καλύτερα κατανοητά τα στάδια του εσωτερικού ελέγχου.

Έτσι, η μικρομεσαία επιχείρηση «ΤΕΚ 365», επειδή αντιμετώπιζε κάποια προβλήματα στην λειτουργία της αποφάσισε να προσλάβει εσωτερικό ελεγκτή ο οποίος θα προσπαθούσε με την εμπειρία και τις γνώσεις του στον εσωτερικό έλεγχο επιχειρήσεων να δώσει λύσεις στα προβλήματα που θα εντόπιζε στην εταιρεία.

Ο ελεγκτής ξεκίνησε την εργασία του ελέγχοντας τον λογαριασμό των πάγιων περιουσιακών στοιχείων της ελεγχόμενης εταιρίας «ΤΕΚ 365».

5.2 Έλεγχος Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων

Πρώτον, ο ελεγκτής επιβεβαίωσε ότι όλα τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας υπήρχαν πράγματι, όπως αναφέρεται στους λογαριασμούς και τις οικονομικές καταστάσεις. Μετά τον έλεγχο, ο ελεγκτής διαπίστωσε ότι δύο υπολογιστές και ένα φωτοτυπικό μεγάλης

αξίας έλειπαν και για να αποφευχθεί αυτό στο μέλλον, ο ελεγκτής στην έκθεση ελέγχου τους συνέστησε να διενεργούνται πιο τακτικά απογραφές των παγίων περιουσιακών στοιχείων και να παρακολουθούνται τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας σημαντικής αξίας, όπως οι υπολογιστές, φωτοτυπικά, σε σημεία όπου οι εργαζόμενοι έχουν εύκολη πρόσβαση σε αυτά. Συστήθηκε να εγκατασταθούν συστήματα κάμερας.

Ακόμη ο ελεγκτής επιθεώρησε τα πάγια για την καλή λειτουργία τους. Συνέστησε να γίνεται έλεγχος και τακτική συντήρηση στα πάγια.

Επιπλέον, ο ελεγκτής παρατήρησε ότι ορισμένα από τα πάγια της εταιρείας δεν είχαν καταγραφεί στα λογιστικά βιβλία της οντότητας ως πάγια, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα να μην έχουν υπολογιστεί οι αποσβέσεις για αυτά όπως θα έπρεπε.

Επιπλέον, διαπίστωσε ότι η αξία των παγίων περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας δεν είχε επανεκτιμηθεί σωστά και δεν είχε ληφθεί υπόψη η απομείωση της αξίας των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων, με αποτέλεσμα να καταγράφονται εσφαλμένες αποτιμήσεις στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας.

Επιπλέον, ο εσωτερικός ελεγκτής διαπίστωσε ότι, παρόλο που το κόστος όλων των άυλων περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας είχε καταγραφεί σωστά, ο συντελεστής απόσβεσης για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία της «ΤΕΚ 365» δεν ήταν ο σωστός, με αποτέλεσμα λανθασμένες αποσβέσεις.

Επιπλέον, σε έλεγχο που διενήργησε ο εσωτερικός ελεγκτής για να διασφαλίσει την τήρηση των αποφάσεων της διοίκησης, διαπιστώθηκε ότι ένας σημαντικός αριθμός αγορών παγίων άνω ενός συγκεκριμένου ποσού πραγματοποιούνταν χωρίς την έγκριση της διοίκησης, παρά την πολιτική της λήψης έγκρισης του διοικητικού συμβουλίου για αγορές άνω ενός συγκεκριμένου ποσού. Ο εσωτερικός ελεγκτής συνέστησε στην έκθεση ελέγχου του ότι η διοίκηση θα πρέπει να παρακολουθεί τακτικά τις αγορές ιδιαίτερα των μεγάλων ποσών. Πρότεινε να υπάρχει υπογραφή στα τιμολόγια και από τον οικονομικό διευθυντή της εταιρείας για αγορές άνω των 10.000 ευρώ και να εφαρμόζονται κυρώσεις στους υπαλλήλους που δεν θα εφαρμόσουν αυτή την διαδικασία.

Τέλος, αφού επιβεβαίωσε ότι όλοι οι τίτλοι ιδιοκτησίας των παγίων βρίσκονταν σε συγκεκριμένο σημείο εντός της εταιρείας, ο ελεγκτής διαπίστωσε ότι αυτοί βρίσκονταν σε ξεκλειδωτο συρτάρι στο γραφείο του προϊσταμένου προσωπικού, στο οποίο μπορούσε να έχει

πρόσβαση ο καθένας. Ως εκ τούτου, ο ελεγκτής συνέστησε στη διοίκηση να αγοράσει ένα χρηματοκιβώτιο για την ασφαλή φύλαξη σημαντικών εγγράφων.

Ως αποτέλεσμα λεπτομερούς ελέγχου των φορολογικών υποχρεώσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων της «ΤΕΚ 365» ο εσωτερικός ελεγκτής διαπίστωσε ότι όλες οι νόμιμες διατάξεις είχαν τηρηθεί σωστά και επακριβώς.

5.3 Έλεγχος Των Αποθεμάτων

Μετά τον έλεγχο των πάγιων περιουσιακών στοιχείων της «ΤΕΚ 365», ο εσωτερικός ελεγκτής ξεκίνησε τον έλεγχο των αποθεμάτων της εταιρείας. Αφού έλεγξε αρχικά τα λογιστικά βιβλία της εταιρείας, ο εσωτερικός ελεγκτής διαπίστωσε αρκετά προβλήματα με τα αποθέματα, αν και τα αποτελέσματα ήταν σύμφωνα με αυτά που καταγράφονταν στα λογιστικά βιβλία.

Πρώτον, τα αποθέματα δεν αντιστοιχούσαν στις προδιαγραφές που είχε θέσει η διοίκηση. Διαπιστώθηκε ότι αυτό οφειλόταν σε μια αγορά εμπορευμάτων που είχε γίνει και μέσα στη χρονιά λόγω συμφέρουσας τιμής από χώρα της Ασίας αλλά τελικά τα εμπορεύματα δεν είχαν τις προδιαγραφές που είχαν συμφωνηθεί πριν την αγορά. Προτάθηκε να ελέγχονται τακτικά τα αποθέματα σε σχέση με τις αγορές και τις πωλήσεις. Διαπιστώθηκε επίσης ότι κατά τη διάρκεια της φυσικής απογραφής, ορισμένα ελαττωματικά αποθέματα καταμετρήθηκαν ως κανονικά αποθέματα, παρά το γεγονός ότι ήταν ελαττωματικά, δίνοντας μια ψευδή εικόνα των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας.

Επιπλέον, ο εσωτερικός ελεγκτής ανακάλυψε την ύπαρξη αποθεμάτων υψηλής αξίας τα οποία παρέμεναν ανασφάλιστα, πράγμα που σε περίπτωση κάποιας πιθανής κλοπής ή πυρκαγιάς θα μπορούσε να αποφέρει τεράστια ζημία στην επιχείρηση, πράγμα για το οποίο ενημέρωσε μέσω της έκθεσης ελέγχου του, την διοίκηση της «ΤΕΚ 365». Επίσης διαπίστωσε ότι κατά την διάρκεια του ασφαλιστηρίου συμβολαίου είχαν γίνει πολλές αγορές αποθεμάτων με αποτέλεσμα το ποσό του ασφαλιστέου ποσού που αναφέρονταν στο συμβόλαιο να μην αντιστοιχεί στο ποσό της αποτίμησης των αποθεμάτων εκείνη τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Πρότεινε να γίνει κάποια πρόσθετη πράξη στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο για να διορθωθεί το πρόβλημα.

Από τον έλεγχο του ίδιου ισοζυγίου της αποθήκης προέκυψε επίσης ότι υπήρχαν ακίνητα αποθέματα που δεν είχαν κινηθεί για περισσότερο από ένα έτος. Ως εκ τούτου, ο εσωτερικός ελεγκτής διερεύνησε τη συγκεκριμένη αγορά αυτού του αποθέματος και συνέστησε στην «TEK 365» να πουλήσει αμέσως το εν λόγω απόθεμα ακόμη και με τιμή χαμηλότερη του κόστους. Η σύσταση αυτή του εσωτερικού ελεγκτή προς τη διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας βασίστηκε στο γεγονός ότι, ενώ η διατήρηση αυτών των αποθεμάτων εκθέτει την εταιρεία σε διάφορους κινδύνους, όπως μειωμένη διάρκεια ζωής του αποθέματος λόγω προόδου της τεχνολογίας και πιθανή βλάβη, καθώς και στα αναγκαία έξοδα συντήρησης ενώ η πώληση θα εξάλειφε τους παραπάνω κινδύνους. Αυτό βασίστηκε στο γεγονός ότι όχι μόνο θα εξάλειφε τους προαναφερθέντες κινδύνους, αλλά θα εξασφάλιζε επίσης στην «TEK 365» μεγαλύτερη ρευστότητα για την εν λόγω περίοδο. Βέβαια αν η πώληση γινόταν σε τιμές κάτω του κόστους ο ελεγκτής επισήμανε στο λογιστήριο της εταιρείας ότι θα έπρεπε να ακολουθηθεί η μέγεθος της απομείωσης της τιμής για τα αποθέματα αυτά.

Τέλος, εξέτασαν τα αποθέματα τρίτων στην αποθήκη της «TEK 365» και επιβεβαίωσαν, μέσω φυσικής απογραφής, ότι οι αριθμοί των αποθεμάτων αυτών αντιστοιχούσαν στα στοιχεία των λογιστικών βιβλίων. Αφού εξέτασε τους λογαριασμούς αποθεμάτων της εταιρείας όσον αφορά τις φορολογικές διατάξεις που ισχύουν, ο ελεγκτής επιβεβαίωσε στη διοίκηση της εταιρείας ότι δεν υπήρχαν ζητήματα σχετικά με τη συμμόρφωση με όλες τις νόμιμες φορολογικές διατάξεις που αφορούν τους εν λόγω λογαριασμούς.

5.4 Έλεγχος Χρηματικών Διαθεσίμων

Έπειτα, μετά την εξέταση των προηγούμενων λογαριασμών, ο εσωτερικός ελεγκτής συνέχισε τον έλεγχο της «TEK 365», εξετάζοντας τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων της επιχείρησης. Έτσι, ξεκίνησε τον έλεγχο του, επιβεβαιώνοντας πως τα λογιστικά υπόλοιπα ανταποκρίνονταν στα πραγματικά και πως οι εισπράξεις και οι πληρωμές είχαν καταγραφεί με ακρίβεια.

Παρόλο που δεν βρήκε κάποιο σφάλμα σχετικά με τα λογιστικά βιβλία, στην συνέχεια του ελέγχου εντόπισε πως δεν είχε γίνει σωστός καταμερισμός των αρμοδιοτήτων καθώς ο ταμίας πραγματοποιούσε και τις λογιστικές εγγραφές του ταμείου, κάτι το οποίο αύξανε την πιθανότητα λάθους ή απάτης. Έτσι, ο ελεγκτής πρότεινε στην διοίκηση της επιχείρησης να

διαχωρίσει τις δύο αυτές αρμοδιότητες ώστε να ελέγχονται καλύτερα τα στοιχεία του λογαριασμού των χρηματικών διαθεσίμων και κατ' επέκταση να αποτραπούν πιθανά μελλοντικά προβλήματα.

Πέραν αυτών, εξέτασε αν εφαρμόζονταν οι αποφάσεις της διοίκησης για τον διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων σε σχέση με τις συναλλαγές με τις τράπεζες, με τον έλεγχο των τραπεζικών εισπράξεων και πληρωμών των λογαριασμών όψεως και την συμφωνία με τα λογιστικά βιβλία της εταιρείας

Μετά από έλεγχο των τραπεζικών λογαριασμών, ο ελεγκτής έλαβε επίσης μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα χρηματικά διαθέσιμα που βρίσκονταν στη εταιρεία φυλάσσονταν σε ασφαλές σημείο και επαρκώς. Η έρευνα ανακάλυψε ότι, αν και τα χρηματικά διαθέσιμα φυλάσσονταν σε χρηματοκιβώτιο, όπου θα έπρεπε να βρίσκονται, η μεταφορά στο χρηματοκιβώτιο διαρκούσε συχνά αρκετές ημέρες, εκθέτοντας τα σε κίνδυνο κλοπής, κάτι που ο ελεγκτής ανέφερε στη διοίκηση της «TEK 365». Τέλος, διαπίστωσε ότι η διοίκηση της εταιρείας δεν είχε εφαρμόσει πολιτικές για τον έλεγχο του χρηματοκιβωτίου σε τακτικές και έκτακτες περιόδους και πρότεινε να γίνει αυτό μέσω ετήσιου προγραμματισμού ελέγχων που θα υποβαλλόταν στη διοίκηση της «TEK 365».

Επιπλέον έγινε έλεγχος που αφορούσε τις ταμειακές πράξεις, πληρωμές και εισπράξεις, έγινε καταμέτρηση του ταμείου, που βρίσκεται στο χρηματοκιβώτιο της εταιρείας, δειγματοληπτικές επαληθεύσεις των υπόλοιπων μηνιαίων και ημερήσιων κινήσεων του ημερολογίου ταμείου, καθώς και περιοδικές συμφωνίες των τραπεζικών λογαριασμών με τους αντίστοιχους λογαριασμούς που εμφανίζονται στα βιβλία της εταιρείας.

Τέλος εξέτασε αν τα μετρητά και οι τραπεζικοί λογαριασμοί της επιχείρησης απεικονίζονται ορθά στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εταιρείας.

5.5 Έλεγχος Χρεογράφων Και Απαιτήσεων

Αφού ολοκλήρωσε τους παραπάνω λογαριασμούς, ο ελεγκτής συνέχισε τον έλεγχο της «TEK 365» και έλεγξε τον λογαριασμό χρεογράφων και τον λογαριασμό απαιτήσεων. Με άλλα λόγια, διασταύρωσε τις καταστάσεις των απαιτήσεων με τα υπόλοιπα των απαιτήσεων και εξασφάλισε ότι οι καταστάσεις των απαιτήσεων είχαν συμπεριληφθεί ορθά στον ισολογισμό

της εταιρείας στη συνέχεια, ο ελεγκτής διαχώρισε τις απαιτήσεις ανάλογα με την πιθανότητα αθέτησης και σχημάτισε πρόβλεψη. Αυτό επέτρεψε στη διοίκηση της «ΤΕΚ 365» να έχει σαφέστερη εικόνα της βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης ρευστότητας της εταιρείας.

Επίσης ο ελεγκτής εξέτασε την φύλαξη των χρεογράφων και αν αυτή γινόταν αποτελεσματικά. Διαπίστωσε ότι ενώ τα χρεόγραφα φυλάσσονταν ορθά στο χρηματοκιβώτιο της εταιρείας, όμως η μεταφορά τους από τον υπεύθυνο υπάλληλο σε αυτό δεν γινόταν αυθημερόν μετά την παραλαβή τους αλλά την επόμενη ημέρα. Συνέστησε, η μεταφορά να γίνεται την ίδια μέρα για να αποφευχθεί ο κίνδυνος κλοπής των χρεογράφων.

Επίσης εξέτασε αν τα υπόλοιπα των απαιτήσεων της εταιρείας ήταν πραγματικά ,μέσω επιστολών που έστειλε και διευθέτησε την αντιμετώπιση των διαφορών που αναφέρθηκαν αναθέτοντας αυτή την εργασία σε έναν από τους υπαλλήλους του λογιστηρίου.

Ακόμη εξέτασε αν υπήρχαν επιταγές πελατών οι οποίες είχαν δοθεί σε τρίτους. Ανακάλυψε ότι δεν υπήρχε κάποια κατάσταση στην οποία να αναγράφονταν και η επαλήθευση της πληρωμής γινόταν από τις αποδείξεις είσπραξης των αντισυμβαλλόμενων. Συνέστησε πως θα πρέπει να υπάρχει μια τέτοια κατάσταση για καλύτερη πληροφόρηση και για την αποφυγή λαθών.

Τέλος εξέτασε αν γίνεται αποτελεσματική διαχείριση των χρεογράφων και αν εισπράττονται τα έσοδα που απορρέουν από την κατοχή τους. Διαπίστωσε πως τα γραμμάτια κάποιων πελατών παρέμεναν απλήρωτα για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την λήξη τους. Συνέστησε να μην εισπράττονται γραμμάτια από τους συγκεκριμένους πελάτες ή αυτά να δίνονται στις συνεργαζόμενες τράπεζες προς είσπραξη.

5.6 Εσωτερικός Έλεγχος Εσόδων

Ο εσωτερικός έλεγχος εσόδων που διενήργησε ο εσωτερικός ελεγκτής διαπίστωσε ότι τα τιμολόγια πωλήσεων, είχαν αριθμηθεί κατά αύξοντα αριθμό, αλλά δεν αναγραφόταν το σύνολο της ποσότητας στο κάθε τιμολόγιο κάτι που αποτελεί φορολογική παράβαση. Κάποια είχαν ελλιπή στοιχεία των πελατών και τα στοιχεία της επιχείρησης δεν ήταν πλήρη καθώς έλειπε ο αριθμός ΓΕΜΗ που είναι υποχρεωτικός σε κάθε παραστατικό. Πρότεινε λοιπόν ο ελεγκτής να γίνει διόρθωση των στοιχείων που είναι υποχρεωτικά να αναγράφονται σε κάθε τιμολόγιο και

να γίνεται λεπτομερής έλεγχος των παραστατικών πωλήσεων και από δεύτερο υπάλληλο για την αποφυγή λαθών και των περιορισμό της απώλειας εσόδων.

Από τον έλεγχο που έκανε ο εσωτερικός ελεγκτής σχετικά με το διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων διαπίστωσε ότι ένας υπάλληλος έκανε την έκδοση των παραστατικών πωλήσεων, τις εγγραφές εισπράξεων και την έγκριση εκπτώσεων ή επιστροφών πωλήσεων Σε αυτό το σημείο ζήτησε από τη διοίκηση να προσληφθεί και δεύτερο άτομο για την έκδοση παραστατικών.

Η έγκριση των εκπτώσεων να γίνεται από τη διοίκηση και τα ποσοστά να είναι προκαθορισμένα βάση ενός ποσοστού 5% επί των εξοφληθέντων τιμολογίων, όπως και επιστροφών πωλήσεων με βάση κάποιους όρους π.χ. επιστροφές σε ελαττωματικά προϊόντα εντός 10 ημερών και με αποστολή δελτίου επιστροφής από τον πελάτη καθώς και οι προϋποθέσεις και ειδικών όρων εξοφλήσεως της αξίας των πωλούμενων ειδών.

Ο εσωτερικός ελεγκτής διαπίστωσε αριθμητικά λάθη στα ποσοστά των εκπτώσεων που έθετε ο διευθυντής πωλήσεων βάση του τιμοκαταλόγου, έτσι ζητήθηκε να γίνεται έλεγχος από τον δεύτερο υπάλληλο που θα προσληφθεί καθώς τα λάθη άγγιζαν τα 10.000 ευρώ που ως ποσοστό θεωρήθηκε πολύ μεγάλο επί του συνόλου των πωλήσεων για τα δεδομένα της εταιρείας.

Μετά τον έλεγχο του εσωτερικού ελεγκτή διαπιστώθηκε ότι η παράδοση στο λογιστήριο των παραστατικών πωλήσεων γινόταν από το ίδιο υπάλληλο που είχε σχέση με την καταγραφή των αποθεμάτων της αποθήκης, έτσι προτάθηκε να προσληφθεί ένα ακόμη άτομο για τη διασφάλιση της ορθής καταγραφής των αποθεμάτων λόγω πίεσης χρόνου και της αποφυγής διενέργειας απάτης από μεριάς του υπαλλήλου.

Έγινε ένας δειγματοληπτικός έλεγχος των παραστατικών των πωλήσεων του 2022 και υπήρξε απόδειξη γνησιότητας των παραστατικών που δικαιολογούσαν τις συναλλαγές.

Στον έλεγχο συμφωνίας αθροισμάτων ημερολογίου πωλήσεων, εισπρακτέων λογαριασμών, συγκεντρωτικού ημερολογίου και γενιού καθολικού διαπιστώθηκαν ότι όλα τηρούνταν σωστά .

Σε έλεγχο που έγινε από τον εσωτερικό ελεγκτή στα έσοδα διαπιστώθηκαν σημαντικές αποκλίσεις της ελεγχόμενης χρήσης σε σχέση με τα αντίστοιχα της προηγούμενης, περίπου στο 35% της αξίας των πωλήσεων, τα οποία θα έπρεπε να καταγραφούν από τη διοίκηση τα

προηγούμενα έτη, ενώ αυτό δεν έγινε, για να φαίνεται η σωστή κερδοφορία της επιχείρησης, η πορεία της, καθώς και η υπαγωγή της σε ευρωπαϊκά κονδύλια και κρατικές επιδοτήσεις .

Ο έλεγχος κινήσεων λογαριασμών εσόδων γινόταν βάση νόμιμων παραστατικών.

Ο έλεγχος για ορθή ταξινόμηση των εσόδων έδειξε ότι είχαν μπερδευτεί τα συνήθη έσοδα με τα έκτακτα καθώς ο υπάλληλος ήταν νέος στην επιχείρηση και ανειδίκευτος, ωστόσο το σύνολο των εσόδων ήταν εντάξει.

Με το πρόγραμμα ελέγχου πωλήσεων (λογ. 70-78) διαπιστώθηκε ότι πραγματικά η κατάρτιση πίνακα των κατ' είδος πωλήσεων χρήσεως, γινόταν σύμφωνα με τα αντίστοιχα της προηγούμενης χρονιάς.

Διαπιστώθηκε από τον εσωτερικό ελεγκτή η μη ύπαρξη εικονικών πωλήσεων στο τέλος της χρήσεως και έκδοσης πιστωτικών τιμολογίων στην επόμενη χρήση, όπως και της τήρησης των όρων και των προϋποθέσεων που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία για την καταχώρηση των πωλήσεων (ΔΠΧΑ ή ΕΛΠ).

Επίσης, διαπιστώθηκε από τον εσωτερικό ελεγκτή ότι στο Προσάρτημα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων παρέχεται η προβλεπόμενη, από την ισχύουσα νομοθεσία, σχετική πληροφόρηση για τα έσοδα.

5.7 Εσωτερικός Έλεγχος Εξόδων

Η εταιρία ειδικεύεται στην πώληση laptop και ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στην τρέχουσα χρήση τα οικονομικά δεδομένα ήταν διαφορετικά, το 2022 η οικονομία βρισκόταν σε ύφεση λόγω της ενεργειακής χρήσης και δεδομένης της καθυστέρησης των πλοίων με προϊόντα από Κίνα, μειώθηκαν σημαντικά οι πωλήσεις laptop ενώ η εταιρία είδε σημαντική αύξηση των εξόδων λόγω και της μεγάλης αύξησης των μεταφορικών. Η εταιρεία προσπαθούσε να καλύψει τις οικονομικές της υποχρεώσεις. Επίσης, οι οικονομικοί αναλυτές προέβλεπαν ότι θα συνέχιζαν οι δύσκολες στιγμές για τους εμπόρους υπολογιστών λόγω μεγαλύτερης αύξησης των εξόδων.

Ο ελεγκτής είχε σοβαρές αμφιβολίες για την ικανότητα της ελεγχόμενης εταιρίας στην μελλοντική εκπλήρωση των επιχειρηματικών της υποχρεώσεων και τη συνέχιση όλων των δραστηριοτήτων της στο επόμενο έτος (going concern concept).

Οι λογιστικές καταστάσεις, ο ισολογισμός, τα αποτελέσματα χρήσης, ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων, συντάσσονται σύμφωνα με την αρχή ότι η επιχείρηση συνεχίζει να λειτουργεί όπως και στο μελλοντικό χρόνο για ένα μη συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Ο ελεγκτής ανέφερε το θέμα στην εταιρία και την διάθεσή του να το καταγράψει στην έκθεση ελέγχου. Ωστόσο, ο γενικός διευθυντής και διαχειριστής της εταιρίας είχε αντίθετη άποψη καθώς η καταγραφή θα έβλαπτε τη φήμη της εταιρίας στην αγορά.

Ο ελεγκτής όφειλε και έδειξε στην εταιρία τα αρνητικά αποτελέσματα, λόγω της αύξησης των εξόδων.

Η ελεγχόμενη εταιρία έχει την υποχρέωση να παρουσιάσει με ακρίβεια τα δεδομένα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και την οικονομική της θέση. Ο ελεγκτής θα πρέπει να βοηθήσει την εταιρία να αντιληφθεί ότι η πλήρης αποκάλυψη στα ενδιαφερόμενα μέρη για την πραγματική της κατάσταση θα αποφέρει μια βιώσιμη λύση.

Στην συνέχεια του ελέγχου του, ο ελεγκτής προχώρησε στον έλεγχο των λογαριασμών των εξόδων της εταιρείας.

Συγκεκριμένα, για τους λογαριασμούς εξόδων, ο ελεγκτής πραγματοποίησε πρώτα δειγματοληπτικούς ελέγχους για τη γνησιότητα των εγγράφων που συνόδευαν τις συναλλαγές της εταιρείας σχετικά με τις αγορές και τα έξοδα και επιβεβαίωσε ότι υπήρχαν νόμιμα έγγραφα για όλες τις συναλλαγές. Παρόλο που δεν υπήρχαν προβλήματα με τα έγγραφα των συναλλαγών ή τη γνησιότητά τους, ο ελεγκτής εντόπισε διάφορα ζητήματα κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

Πρώτον, εξέτασε και συνέκρινε τα στοιχεία των εξόδων της εταιρείας για τα προηγούμενα έτη και διαπίστωσε μια σημαντική διαφορά μεταξύ τους, με σαφή αύξηση των εξόδων από τα προηγούμενα έτη. Ο λογαριασμός που είχε αυτή την μεγάλη διαφορά ήταν ο λογαριασμός για έξοδα ταξιδίων. Ανέφερε στη διοίκηση της εταιρείας να εξακριβώσει αν όντως υπήρχε ουσιαστικός λόγος για την εν λόγω διαφορά.

Τέλος, πέραν των ανωτέρω, διερεύνησε τους υπαλλήλους της «TEK 365» για να διαπιστώσει τη σωστή κατανομή αρμοδιοτήτων τόσο για τους λογαριασμούς εσόδων όσο και

για τους λογαριασμούς εξόδων και διαπίστωσε ότι οι ίδιοι υπάλληλοι που έκαναν τις εισπράξεις και τις πληρωμές καταχωρούσαν και τους λογαριασμούς εσόδων και εξόδων, ο ελεγκτής πρότεινε στη διοίκηση της «ΤΕΚ 365» να λάβει άμεσα μια απόφαση για διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων.

Επιπλέον, όσον αφορά τον λογαριασμό των εξόδων, έλεγξε διεξοδικά τους λογαριασμούς εξόδων που είναι πιο εύκολο να παραποιηθούν.

5.8 Έλεγχος Αμοιβών Και Εξόδων Προσωπικού

Ο ελεγκτής εξέτασε πρώτα τους φακέλους των εργαζομένων προκειμένου να διαπιστώσει την ορθή τήρηση των δεδομένων, των μεταβολών και του συμφωνηθέντος μισθού.

Δεύτερον εξέτασε αν οι μισθοδοτικές καταστάσεις εγκρίνονται από τον αρμόδιο του τμήματος μισθοδοσίας και αν οι αποδοχές της μισθοδοσίας των εργαζομένων της «ΤΕΚ 365» πληρώνονται από τραπεζικό λογαριασμό.

Τρίτον εξέτασε την ορθή καταχώριση, για τον προηγούμενο μήνα του ελέγχου, τα στοιχεία της μισθοδοτικής κατάστασης με τα στοιχεία παρουσίας τους στην επιχείρηση μέσω αντιπαραβολής με τα στοιχεία των καρτών παρουσίας τους. Σε αυτό τον έλεγχο βρέθηκε ότι σε δύο εργαζομένους είχαν πληρωθεί λιγότερες υπερωρίες από αυτές που είχαν πραγματοποιήσει.

Επιπλέον εξέτασε αν εκδίδονται σωστά τα εκκαθαριστικά μισθοδοσίας των εργαζομένων.

Ακόμη εξέτασε τη συμφωνία των δεδομένων της κατάστασης μισθοδοσίας με τα λογιστικά άρθρα της μισθοδοσίας και την ορθή ενημέρωση των λογαριασμών της λογιστικής.

Επίσης εξέτασε αν οι ασφαλιστικές εισφορές και οι αναλογούντες φόροι μισθωτών υπηρεσιών αποδίδονται ορθά και έγκαιρα. Διαπίστωσε πως το προηγούμενο έτος ο φόρος μισθωτών υπηρεσιών του επιδόματος αδείας, το οποίο είχε καταβληθεί τον μήνα Αύγουστο σε όλους τους εργαζομένους, δεν είχε προστεθεί στον φόρο μισθωτών υπηρεσιών της μισθοδοσίας του Αυγούστου με αποτέλεσμα να μην έχει υπολογιστεί σωστά και να μην έχει πληρωθεί το

σωστό πόσο. Επισήμανε στη διοίκηση πως πρέπει να γίνει εκπρόθεσμη τροποποιητική δήλωση φόρου μισθωτών υπηρεσιών για αυτόν τον μήνα.

Επίσης εξέτασε αν τηρείται βιβλίο αδειών και αν αυτό ενημερώνεται σωστά με τις ημέρες αδείας των εργαζομένων, σε αντιπαραβολή με τις μισθοδοτικές καταστάσεις διάφορων μηνών.

Τέλος εξέτασε αν στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων παρέχεται η προβλεπόμενη πληροφόρηση για το προσωπικό της ελεγχόμενης επιχείρησης.

5.9 Έλεγχος Μακροχρόνιων Και Βραχυχρόνιων Υποχρεώσεων

Αφού ολοκλήρωσε τον έλεγχο του προηγούμενου λογαριασμού, ο ελεγκτής ξεκίνησε τον έλεγχο των λογαριασμών βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων πιστοποιώντας ότι υπήρχε αντίστοιχη εγγραφή για κάθε πίστωση στους λογαριασμούς. Στη συνέχεια ετοίμασε μια κατάσταση όλων των φόρων που οφείλονται στο κράτος και επιβεβαίωσε τις προθεσμίες πληρωμής με τη διοίκηση για να διασφαλίσει ότι θα καταβληθούν εγκαίρως.

Επιβεβαίωσε επίσης ότι η δήλωση φόρου εισοδήματος, οι δηλώσεις παρακρατούμενων φόρων, η δήλωση ΦΠΑ είχαν συνταχθεί σωστά.

Ο ελεγκτής δεν είχε αντιληφθεί κανένα πρόβλημα μέχρι το σημείο αυτό, αλλά αντιλήφθηκε κάποια ζητήματα κατά τη διάρκεια του επακόλουθου ελέγχου. Συγκεκριμένα, εξέτασε την διαδικασία που ακολουθείται για τη λήψη ενός δανείου και αν υπάρχει έγκριση του ΔΣ. Για τη λήψη και τη διαχείριση των δανείων υπεύθυνος ήταν ο οικονομικός διευθυντής της εταιρείας. Συνέστησε πως θα πρέπει να υπάρχει καλύτερη ενημέρωση προς όλο το ΔΣ για τη λήψη των δανείων.

Ακόμη εξέτασε αν έχουν χορηγηθεί κάποιες εγγυήσεις σε τρίτους για δάνεια κυρίως από τράπεζες.

Επιπλέον, διαπίστωσε ότι το ίδιο μέλος του προσωπικού ήταν επίσης υπεύθυνο για τη συμφωνία του λογαριασμού δανείου με το αντίστοιχο τραπεζικό παραστατικό, την πραγματοποίηση πληρωμών για την αποπληρωμή του δανείου και τον έλεγχο του λογιστικού

χειρισμού των κινήσεων στον ίδιο λογαριασμό, και ως εκ τούτου δεν υπήρχε σωστός διαχωρισμός καθηκόντων ούτε σε αυτόν τον λογαριασμό. Ως εκ τούτου, ο ελεγκτής πρότεινε αμέσως στη διοίκηση της «ΤΕΚ 365» ότι, καθώς ο κίνδυνος λαθών και απάτης είναι υψηλός στην παρούσα κατάσταση, θα πρέπει να χρησιμοποιείται ξεχωριστό άτομο για κάθε μία από αυτές τις διαδικασίες, ώστε να υπάρχει έλεγχος μεταξύ των δύο.

Επίσης ο ελεγκτής εξέτασε αν στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων παρέχεται η απαιτούμενη πληροφόρηση για τις υποχρεώσεις προς το δημόσιο όπως επιβάλλεται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Ακόμη εξέτασε αν υπάρχει έγκριση των πιστωτικών ορίων χρηματοδοτήσεως από το Δ.Σ της επιχείρησης.

Επιπλέον ο ελεγκτής εξέτασε τη συμφωνία των λογαριασμών δανείων με τα *extraît* των τραπεζών, κάθε μήνα. Διαπίστωσε πως σε κάποιους μήνες υπήρχαν αποκλίσεις και πρότεινε στη διοίκηση να γίνεται έλεγχος των εγγραφών και από δεύτερο υπάλληλο ή από τον προϊστάμενο του λογιστηρίου.

Τέλος εξέτασε τον ορθό υπολογισμό των τόκων των τραπεζικών δανείων της εταιρείας διαπιστώνοντας ότι οι τα ποσά των τόκων που είχαν συμφωνηθεί στις συμβάσεις των τραπεζικών δανείων ήταν διαφορετικά από αυτά που χρέωνε η τράπεζα. Ενημέρωσε την διοίκηση και πρότεινε να δοθούν οι συμβάσεις των δανείων προς επανέλεγχο από τον νομικό της εταιρείας.

5.10 Έλεγχος Καθαρής Θέσης

Ο ελεγκτής ξεκίνησε τη διαδικασία ελέγχου της καθαρής θέσης από το βιβλίο μετοχών. Εξέτασε αν αναφέρεται ο αύξων αριθμός του τίτλου καθώς και ο αριθμός των μετοχών.

Δεύτερον μελέτησε το καταστατικό της εταιρείας και εξέτασε αν εφαρμόζεται πιστά οι διατάξεις που αφορούν το μετοχικό κεφάλαιο.

Επίσης εξέτασε την ορθή καταβολή των μερισμάτων και έλεγξε αν υπάρχουν μερίσματα τα οποία δεν έχουν διανεμηθεί. Διαπίστωσε πως για το προηγούμενο έτος δεν είχαν διανεμηθεί μερίσματα ενώ είχε εγκριθεί η διανομή τους με απόφαση της Γ.Σ. της εταιρείας.

Επίσης διαπίστωσε πως και η λογιστική αντιμετώπιση των αδιανέμητων μερισμάτων ήταν λανθασμένη.

Ακόμη εξέτασε την ορθή λειτουργία των λογαριασμών καθαρής θέσεως σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Επίσης εξέτασε την ορθή τήρηση όλων των διαδικασιών σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που είχε γίνει το προηγούμενο έτος. Διαπίστωσε πως δεν είχε καταβληθεί ο αναλογούν φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων.

Τέλος εξέτασε την συμφωνία των αποθεματικών και των σχετικών διατάξεων του καταστατικού. Επίσης εξέτασε και τη δημιουργία ειδικών αποθεματικών σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Όσο πιο αποτελεσματικός είναι ο εσωτερικός έλεγχος τόσο πιο αξιόπιστες είναι οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης. Συμπερασματικά, η παρουσία ενός τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ένας παράγοντας που αποτρέπει συνήθως τις παράνομες πράξεις σε όλο το φάσμα των τμημάτων και των διαδικασιών μιας επιχείρησης (Βελέντζας κ.α, 2017).

Ο έλεγχος πάγιων περιουσιακών στοιχείων συμβάλλει στον προσδιορισμό και στην διαφύλαξη της περιουσίας της επιχείρησης, καθώς δίνει στην διοίκηση της επιχείρησης την δυνατότητα για αποδοτικότερες επιχειρηματικές επιλογές. Ο έλεγχος αποθεμάτων αφορά τον αριθμό, την ασφαλιστική κάλυψη, την ρευστοποίηση, τη σωστή αποτίμηση αποθεμάτων σύμφωνα με φορολογική νομοθεσία. Ο έλεγχος χρεογράφων και απαιτήσεων αφορά τις επισφάλειες πελατών, την προστασία των χρεογράφων από κινδύνους. Ο έλεγχος χρηματικών διαθέσιμων ασχολείται με την παρακολούθηση χρηματικών διαθεσίμων, τον διαχωρισμό αρμοδιοτήτων, τη φύλαξη των χρηματικών διαθεσίμων. Ο έλεγχος καθαρής θέσης αφορά τις εγγραφές για το λογαριασμό μετοχικού κεφαλαίου, τον καταμερισμό εργασιών για το λογαριασμό, την τήρηση βιβλίου μετόχων και μετοχών.

Μία ακόμα σημαντική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μιας επιχείρησης είναι ο έλεγχος μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων υποχρεώσεων .Αναφορικά με την εργασία του

εσωτερικού ελεγκτή σε σχέση με τον συγκεκριμένο λογαριασμό, οι βασικότερες λειτουργίες του τελευταίου είναι οι εξής: ο έλεγχος των συνολικών υποχρεώσεων ως προς το δημόσιο όχι μόνο της τελευταίας χρήσης αλλά και πιθανών υποχρεώσεων από προηγούμενες ανέλεγκτες χρήσεις. Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει πως οι φόροι και οι εισφορές προς το δημόσιο πληρώνονται εμπρόθεσμα. Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι αρμόδιος για την επαλήθευση των λογαριασμών των δανείων με τα αντίστοιχα στοιχεία των τραπεζών (Νεγκάκης & Ταχυνάκης,2017).

Μία ακόμα πολύ σημαντική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι ο έλεγχος των εσόδων. Επιπλέον, ο εσωτερικός ελεγκτής φροντίζει τα στοιχεία να απεικονίζονται με το σωστό τρόπο στα λογιστικά βιβλία. Τέλος, ελέγχει πως εφαρμόζονται τα μέτρα που έχει λάβει η διοίκηση της επιχείρησης σχετικά με τον συγκεκριμένο λογαριασμό όπως τα ποσοστά εκπτώσεων για κάθε πελάτη της (Νεγκάκης & Ταχυνάκης,2017).

Όπως ελέγχονται τα έσοδα, είναι εύλογο πως ο εσωτερικός ελεγκτής είναι αρμόδιος και για την παρακολούθηση του λογαριασμού των εξόδων, η οποία αποτελεί μία ακόμα σημαντική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου. Όσον αφορά την εργασία του εσωτερικού ελεγκτή αναφορικά με τον λογαριασμό των εξόδων, μερικές από τις πιο σημαντικές του λειτουργίες είναι οι εξής: Ο έλεγχος για τον διαχωρισμό των ευθυνών ώστε για παράδειγμα να μην είναι ο ίδιος υπάλληλος αυτός που διενεργεί τις εγγραφές των εξόδων με αυτόν που πραγματοποιεί τις πληρωμές. Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι αρμόδιος να ελέγξει δειγματοληπτικά τα παραστατικά στοιχεία τυχαίων συναλλαγών ώστε να εξακριβώσει την εγκυρότητα τους. Τέλος, ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει τους λογαριασμούς που παρουσιάζουν μεγαλύτερες πιθανότητες παραποίησης των στοιχείων τους, τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για τρίτους αλλά και για το προσωπικό, τα έξοδα σχετικά με τον φόρο εισοδήματος καθώς ταυτόχρονα ελέγχει ότι η κίνηση του λογαριασμού των εξόδων πραγματοποιείται με τα νόμιμα παραστατικά (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

Η τελευταία κατηγορία που περιλαμβάνεται στον εσωτερικό έλεγχο και είναι εξίσου σημαντική με τις προηγούμενες είναι ο έλεγχος των αμοιβών και των εξόδων του προσωπικού. Αρχικά, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι αρμόδιος για τον έλεγχο για την εγκυρότητα των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού.

Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι υπεύθυνος να ελέγχει τη σχέση μεταξύ της παρεχόμενης εργασίας του κάθε υπαλλήλου και του μισθού του, με σκοπό ύστερα από την

έκθεση των αποτελεσμάτων του στην διοίκηση της εταιρείας, να γίνονται οι ανάλογες αυξήσεις ή μειώσεις. Ακόμα, εργασία του εσωτερικού ελεγκτή είναι η πιστοποίηση των ωρών απασχόλησης των εργαζομένων ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα όπου οι εργαζόμενοι αμείβονται με περισσότερες ώρες εργασίες ή εισπράττουν κέρδη από υπερωρίες οι οποίες δεν πραγματοποιήθηκαν.

Επιπλέον, σχετικά με τις μισθοδοτικές καταστάσεις, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να έχει το σύστημα των μισθοδοτικών καταστάσεων έτσι διαμορφωμένο ώστε να είναι ικανός να ελέγχει μέσα από αυτές τους μισθούς κάθε εργαζόμενου, την υποχρέωση για επιπρόσθετες παροχές στους εργαζομένους τις πληρωμές καθώς και την κοστολόγηση των υπερωριών. Ταυτόχρονα, έχει υποχρέωση να ελέγχει πως οι εργαζόμενοι δεν έχουν καμία εξουσία στον χειρισμό της διαμόρφωσης του μισθού τους, στην αύξηση των αποδοχών τους αλλά και στον έλεγχο των ωρών εργασίας τους (Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2017).

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Αληφαντής, Γ., (2019), *Ελεγκτική*, Εκδόσεις Διπλογραφία.

Βελέντζα,ς Ι., Καρτάλης, Ν., Μπρόνη, Γ., (2017), *Ελεγκτική και Δίκαιο Εσωτερικός Έλεγχος επιχειρήσεων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση οικονομικής απάτης*.

Νεγκάκης & Ταχυνάκης (2017), *Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου: Συμφωνία με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου*.

Παπαστάθης Π. (2003), Ο σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) στις επιχειρήσεις-οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή τους, χορηγό.

Αγγλική

Almakhadmeh, A. (2014), ‘‘The Effectiveness of Internal Control Systems in Enhancing the Level of Job Performance as Perceived by the Staff of Jordan Social Security Corporation’’, *European Journal of Business and Management*, 6(38), pp. 227-236.

- Anderson, D. J. (2018), ‘‘Beneath the surface: Auditing culture requires practitioners to delve deep into the organization's core, beyond mere surface-level analysis’’, *Internal Auditor*, 75 (3), 46.
- Arena, M. and Azzone, G. (2009), Identifying Organizational Drivers of Internal Audit Effectiveness, *International Journal of Auditing*, 13(1), 43–60.
- Azad, A.N. (1994), "Time Budget Pressure and Filtering of Time Practices in Internal Auditing: A Survey", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 9 No. 6, pp. 17-25.
- Bananuka, J., Nkundabanyanga, S. K., Nalukenge, I. and Kaawaase, T. (2018), ‘‘ Internal audit function, audit committee effectiveness and accountability in the Ugandan statutory corporations’’, *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 16(1), 138–157.
- Bierstaker, J. L., Brody, R. G. and Pacini, C. (2006), ‘‘Accountants’ perceptions regarding fraud detection and prevention methods’’, *Managerial Auditing Journal*, 21(5), 520–535.
- Carcello, J. V., Hermanson, D. R. and Raghunandan, K. (2005), ‘‘Factors associated with U.S. public companies' investment in internal auditing’’, *Accounting Horizons*, 19 (2), 69-84.
- Carey, P., Subramaniam, N. and Ching, K.C.W. (2006), ‘‘Internal audit outsourcing in Australia’’, *Accounting and Finance*, 46, 11-30.
- Celal, K. (1989), ‘‘Internal auditing in the Turkish banking sector’’, *Anadolu University, Emerald Backfiles 2007, Izmir, Turkey*.
- Charreaux, G. and Desbrières, P. (2001), ‘‘Corporate Governance: Stakeholder Value Versus Shareholder Value’’, *Journal of Management and Governance*, 5(2), 107–128.
- Choudhary, P., Merkley, K. and Schipper, K. (2019), ‘‘Auditors’ Quantitative Materiality Judgments: Properties and Implications for Financial Reporting Reliability’’, *Journal of Accounting Research*, 1-49.
- De Zwaan, L., Stewart, J. and Subramaniam, N. (2011), ‘‘Internal audit involvement in enterprise risk management’’, *Managerial Auditing Journal*, 26(7), 586–604.
- Coram, P. , Ferguson, C. and Moroney, R. (2006), ‘‘The Value of Internal Auditing in Fraud Detection’’, *C. Chaney/ G. Kim, The Integrated Author*, Vol. 64, Iss. 4, 2007, 46-52

- Drogalas, G., Karagiorgos, A., Pazarskis, M. and Vagenas, N. (2019), ‘‘Informal interactions between audit committees and internal audit function. Evidence from Greek listed firms, Corporate Board: Role, Duties and composition’’, 15(1), pp. 25-32.
- Ewa, E. U. and Udoayang, J. O. (2012), ‘‘The impact of internal control design on banks’ ability to investigate staff fraud, and life style and fraud detection in Nigeria’’, *International Journal of Research in Economics & Social Sciences*, 2 (2), pp.32-43.
- Eulerich, M. and Ratzinger-Sakel, N. V. S. (2017), ‘‘ The Effects of Cultural Dimension on the Internal Audit Function - A Worldwide Comparison of Internal Audit Characteristics’’, *SSRN Electronic Journal*.
- Fernández-Laviada, A. (2007), ‘‘Internal audit function role in operational risk management’’, *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 15(2), 143–155.
- Goodwin, J. and Kent, P. (2004), ‘‘Factors affecting the voluntary use of internal audit’’ *Working Paper*, Queensland University of Technology.
- Goradia, A. (2016), ‘‘The art of recommending: internal auditors walk a fine line when presenting recommendations to management’’, *Internal Auditor*, 73(5), 17.
- Gramling, A. and Schneider, A. (2018), ‘‘Effects of reporting relationship and type of internal control deficiency on internal auditors’ internal control evaluations’’, *Managerial Auditing Journal*, 33(3), 318–335.
- Insurance Fraud: The Quit Catastrophe, The Conning Study, Coalition Against Insurance Fraud, *Insurance Research and Publications*, Conning and Co, 1996.
- Jackson, G. (2005). ‘‘Stakeholders under Pressure: corporate governance and labour management in Germany and Japan’’, *Corporate Governance: An International Review*, 13(3), 419–428.
- Kabuye, F., Nkundabanyanga, S. K., Opiso, J. and Nakabuye, Z. (2017), ‘‘Internal audit organizational status, competencies, activities and fraud management in the financial services sector’’, *Managerial Auditing Journal*, 32(9), 924–944.
- Khelil, I., Hussainey, K. and Noubbigh, H. (2018), ‘‘Chief audit executives’ perceptions of drivers of moral courage: Tunisian evidence’’, *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation*, 14(4), 315.

- Khelif, H., & Samaha, K. (2016), ‘‘Audit committee activity and internal control quality in Egypt’’, *Managerial Auditing Journal*, 31(3), 269–289.
- Kocmanová, A., PavlákováDočekalová, M., Škapa, S. and Smolíková, L. (2016), ‘‘Measuring Corporate Sustainability and Environmental, Social, and Corporate Governance Value Added’’, *Sustainability*, 8(9), 945.
- Lapointe-Antunes, P., Veenstra, K. J., Brown, K. and Li, H. (2018), ‘‘Exploring the Fraud Triangle’s Third Dimension: Rationalization as Revealed by Verbal and Visual Cues’’, *SSRN Electronic Journal*, 1-54.
- Linval, F. (2012), ‘‘The effect of internal control on the operating activities of small restaurants in Australia’’, *Journal of Business & Economics Research*, 10(6), pp.361-374.
- Lois, P., Drogalas, G., Karagiorgos, A. and Tsikalakis, K. (2020), ‘‘The contribution of internal audit in the digital era. Opportunities, risks and challenges’’, *EuroMed Journal of Business*, Vol. 15 No.2, pp. 205-217, <https://doi.org/10.1108/EMJB-07-2019-0097>.
- Marsha, F., and Ghozali, I. (2017), ‘‘The Effect of the size of audit committee, external audit, number of meetings of audit committee, number of meetings of board commissioners and the institutional ownership upon the profit management - Empirical Study of Manufacturing Companies Listed on the Indonesia Stock Exchange in 2012-2014’’, *Diponegoro Journal of Economics*, 6(2), 1–12.
- McLennan, A., & Park, I.U. (2016). ‘‘The market for liars: Reputation and auditor honesty’’, *International Journal of Economic Theory*, 12(1), 49–66.
- Monks, R. A. G. (2002), ‘‘Creating Value Through Corporate Governance’’, *Corporate Governance*, 10(3), 116–123.
- Mulford W. Charles, (2002), ‘‘The Financial Numbers Game, Detecting Creative Accounting Practices’’, *Wiley*, New York.
- Nestor, S. (2004), ‘‘The impact of changing corporate governance norms on economic Crime’’, *Journal of Financial Crime*, 11 (4), 347-352.
- Norman, C. S., Rose, A. M. and Rose, J. M. (2010), ‘‘Internal audit reporting lines, fraud risk decomposition, and assessments of fraud risk’’, *Accounting, Organizations and Society*, 35(5), 546–557.

- Petraşcu, D. and Tieanub, A. (2014), "The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection", *Procedia Economics and Finance*, 16, 489 – 497.
- Petridis, K., Drogalas, G. and Zografidou, E. (2019), "Internal auditor selection using a TOPSIS/non-linear programming model", *Annals of Operations Research*, 1-27.
- Prawitt D. F., Smith J. S. and Wood D. A. (2008), "Internal Audit Quality and Earnings Management", *Working Paper*.
- Prawitt, D. F., Sharp, N. Y. and Wood, D. A. (2012), "Internal Audit Outsourcing and the Risk of Misleading or Fraudulent Financial Reporting: Did Sarbanes-Oxley Get It Wrong?", *Contemporary Accounting Research*, 29(4), 1109–1136.
- Raiborn, C., Butler, J. B., Martin K. and Pizzini, M. (2016), "The Internal Audit Function: A Prerequisite for Good Governance", *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 28(2), 10–21.
- Reinstein, A., Cefaratti, M., and Churyk, N. (2015), "Examining the internal auditor's role regarding key federal laws and regulations", *Internal Auditing*, 30(3), 22– 27.
- Roussy, M. and Brivot, M. (2016), "Internal audit quality: a polysemous notion? Accounting", *Auditing & Accountability Journal*, 29(5), 714–738.
- Russell, J. (2013), "The ASQ auditing handbook. Milwaukee", *Wis: ASQ Quality Press*.
- Soltani, B. (2007), *Auditing*. Harlow: Financial Times Prentice Hall.
- Spathis, C.T. (2002), "Detecting false financial statements using published data: some evidence from Greece", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 17 No. 4, pp. 179-191. <https://doi.org/10.1108/02686900210424321>
- Strucke, M. (2014), "In search of effective ethics & compliance programs", *Journal of Corporation Law*, 39(4), 769–832.
- Theiia. (2016), "Full Standards - The Institute of Internal Auditors", Available at: [https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF-Standards2017.pdf\(25/6/2020\)](https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF-Standards2017.pdf(25/6/2020))
- Tysiac, K. (2015). "Driving faster decisions", *Journal of Accountancy*, 219(4), 48–51.

